

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnointia koskeva laki. Lain soveltamisalaan kuuluisivat maa- ja metsätalousministeriön toimialalla laadittavat ja toteutettavat ohjelmat, joiden tavoitteena olisi muun muassa maaseudun elinkeinotoiminnan kehittäminen, maatilatalouden kilpailukyvyyn parantaminen sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen ja asuinympäristön parantaminen maaseudulla. Laki koskisi Euroopan yhteisön osaksi rahoittamia maaseudun kehittämisohjelmia sekä kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia ohjelmia.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi ohjelmien laatimisen eri vaiheista sekä niihin liittyvistä viranomaisten ja muiden toimijoiden tehtävistä. Lisäksi laissa säädettäisiin ohjelmien toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin liittyvien tehtävien hoitamisesta sekä ohjelmaa koskevan tiedotuksen järjestämisestä. Lakiin otettaisiin myös säännökset Euroopan yhteisön osaksi rahoittamien ohjelmien ja niihin sisältyvän rahoituksen hallinnoinnista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2006. Sitä sovellettaisiin ohjelmiin, joiden toteuttaminen alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
Ohjelmatyö	5
Euroopan yhteisön rahoitukseen liittyvät viranomaistehtävät	6
Ohjelman toteuttaminen	7
Paikalliset toimintaryhmät	8
Ohjelmien yhteensovittaminen.....	9
Ohjelman seuranta, arviointi ja tiedottaminen.....	9
2.2. Kansainvälinen kehitys	11
EU:n lainsäädäntö	11
Muiden maiden lainsäädäntö	12
Espanja.....	12
Irlanti	13
2.3. Nykytilan arviointi	13
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	14
3.1. Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot.....	14
3.2. Keskeiset ehdotukset	14
4. Esityksen vaikutukset	15
4.1. Taloudelliset vaikutukset.....	15
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	15
4.3. Ympäristövaikutukset	16
4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	16
5. Asian valmistelu.....	16
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	16
5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	17
6. Riippuvuus muista esityksistä.....	17
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	18
1. Lakiehdotuksen perustelut	18
1 luku. Yleiset säännökset	18
2 luku. Ohjelmatyö	19
3 luku. Ohjelman toteuttaminen.....	22
4 luku. Euroopan yhteisön rahoitusta koskevat erityissäännökset	25
5 luku. Erinäiset säännökset	30
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	33
3. Voimaantulo.....	34
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	34
LAKIEHDOTUS	37
maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista.....	37

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Maaseudun kehittämiseen katsotaan kuuluvan erityisesti maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämiseen, maatilatalouden kilpailukyvyyn parantamiseen, uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttöön edistämiseen sekä maaseudun asuinympäristön parantamiseen tähtäävä toiminta. Suomen EU-jäsenyyden aikana maaseudun kehittämistä on tuettu hyvin monimuotoisesti sekä osarahoitteisin että kokonaan kansallisin ohjelmin ja tukijärjestelmin. Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan sekä yhteisen maatalouspolitiikan alalla maaseudun kehittämistoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus on jaksotettu seitsemän vuoden pituisiksi ohjelmakausiksi. Suomen ensimmäisellä ohjelmakaudella 1995—1999 maaseudun kehittämistoimenpiteitä toteutettiin osana Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikkaa kymmenen eri ohjelman kautta. Näihin sisältyi myös epäsuotuisilla alueilla viljelijöille maksetut luonnonhaittakorvaukset. Lisäksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan rahoitusvälineestä rahoitettiin niin sanottuina yhteisen maatalouspolitiikan liitännäistoimenpiteinä maatalouden ympäristötuki, varhaiseläkkeet ja pellonmetsitys.

Kuluvalla ohjelmakaudella 2000—2006 maaseudun kehittämistoimenpiteitä rahoitetaan pääosin kuuden ohjelman kautta, joissa yhteisön rahoituslähteet vaihtelevat eri toimenpiteiden osalta. Taloudellisesta kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehittämistä koskevien kahden tavoite 1 -ohjelman sekä Leader-yhteisöaloiteohjelman osalta maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoitus tulee Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan rahoitusvälineisiin kuuluvasta Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta. Maaseudun kehittämistoimenpiteitä on rahoitettu jonkin verran myös Euroopan aluekehitysrahastosta. Suurin osa, noin 90 prosenttia, maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoituksesta sisältyy kuitenkin Suomessa kolmeen, yhteisön maatalouspolitiikan rahoitusvälineestä eli Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta osarahoitettavaan ohjelmaan. Näistä horisontaaliseen maaseudun kehittämishjelmaan sisäl-

tyvien maatalouden ympäristötuen sekä luonnonhaittakorvauksen osuus maaseudun kehittämistoimenpiteiden kokonaisrahoituksesta on ollut kuluvalle kaudella noin 85 prosenttia. Lisäksi Suomessa toteutetaan Euroopan yhteisön varoista rahoitettavia toimenpiteitä täydentäviä, kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia ohjelmia ja tukijärjestelmiä.

Tulevalla ohjelmakaudella 2007—2013 Euroopan yhteisön maaseudun kehittämisen rahoitusjärjestelmä uudistuu siten, että yhteisen maatalouspolitiikan osana toteutettavia maaseudun kehittämistoimenpiteitä varten perustetaan oma rahasto, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto, josta rahoitetaan jäsenvaltioiden laatimat maaseudun kehittämissuunnitelmat. Jäsenvaltioilla on edelleen mahdollisuus rahoittaa kokonaan kansallisesti valtiontukisääntöjen puitteissa omia ohjelmiaan ja tukijärjestelmiään. Ehdotetulla lailla on tarkoitus säätää Euroopan yhteisön varoista osaksi rahoitettavien ja kokonaan kansallisesti rahoitettavien ohjelmien laatimisesta, toteutuksesta, arvioinnista ja seurannasta. Lisäksi laissa säädettäisiin Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämistä täytäntöönpanojärjestelyistä. Ohjelmien toteuttamisessa käytettävistä tukijärjestelmistä on tarkoitus säätää erikseen.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Euroopan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet määritellään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, jäljempänä EY:n perustamissopimus, 158 artiklassa, jonka mukaan yhteisö pyrkii erityisesti vähentämään alueiden välisiä kehityseroja yhteisön taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi. EY:n perustamissopimuksen 159 artikla sisältää määräykset alue- ja rakennepolitiikan tavoitteiden huomioon ottamisesta yhteisön politiikkojen suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä rakennerahastoista, joita yhteisö käyttää tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteista määrätään perustamissopimuksen 33 artiklassa. Sanotun artiklan mukaan toimen-

piteitä suunniteltaessa on otettava huomioon eri maatalousalueiden väliset rakenteelliset erot ja luonnonolojen erot. EY:n perustamis-sopimuksen 34 artiklan mukaan on mahdollista perustaa maatalouden ohjaus- ja tukirahastoja. Näiden kahden yhteisön politiikan toteuttamiseksi annettujen Euroopan yhteisön ja kansallisten säädösten suhdetta maaseudun kehittämistoimenpiteiden toteuttamisessa selvitetään jäljempänä.

Maaseudun kehittämistoimenpiteisiin sovellettavan EY:n lainsäädännön ratkaisee toisaalta toimenpiteen rahoituslähde ja toisaalta ohjelma, johon kehittämistoimenpide sisältyy. Maaseudun kehittämistoimenpiteitä rahoitetaan pääasiassa Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta, joka on osa Euroopan yhteisöjen yleistä talousarviota. Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitetaan lisäksi maaseudun kehittämistoimenpiteitä tavoite 1 ja 2 -ohjelmissa sekä Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa. Jäljempänä selvitetään erityisesti Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta rahoitettavia maaseudun kehittämistoimenpiteitä koskevaa lainsäädäntöä.

EMOTR:n tukiosaston ja ohjausosaston varojen käytöstä säädetään yhteisön maatalouspolitiikan rahoituksesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1258/1999, jäljempänä EY:n rahoitusasetus. Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosasto, jäljempänä EMOTR:n ohjausosasto, on yksi neljästä rakennerahastosta. EMOTR:n ohjausosastosta rahoitetaan ohjelmakaudella 2000—2006 Pohjois-Suomen ja Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmiin sekä paikallisen tason tavoitteita toteuttavaan Leader-yhteisöaloiteohjelmaan sisältyviä maaseudun kehittämistoimenpiteitä. EMOTR:n ohjausosaston varojen hallinnoinnista säädetään EY:n rakennerahastolainsäädännössä.

Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan rahoitusvälineestä, Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta, jäljempänä EMOTR:n tukiosasto, rahoitetaan sellaiset maaseudun kehittämistoimenpiteet tavoite 1 -alueiden ulkopuolella, jotka sisältyvät Manner-Suomessa alueelliseen maaseudun kehittämisohjelmaan, jäljempänä ALMA-ohjelmaan. Lisäksi EMOTR:n tukiosastosta rahoitetaan niin sanottuina yhteisen maatalouspolitiikan liitännäistoimenpiteinä tuet epäsuotuisille ja ympäristörajoitteisille

alueille sekä maatalouden ympäristötoimenpiteisiin, jotka sisältyvät horisontaaliseen maaseudun kehittämisohjelmaan. Ahvenanmaalla toteutetaan erillistä Ahvenanmaan maakunnan maaseudun kehittämisohjelmaa. EMOTR:n tukiosaston varojen käyttöön liittyvistä viranomaistehtävistä säädetään EY:n rahoitusasetuksessa ja sen nojalla annetuissa komission asetuksissa.

Tavoite 1 -ohjelmiin sekä Leader-yhteisöaloiteohjelmaan sisältyvien maaseudun kehittämistoimenpiteiden osalta säännökset ohjelmatyöstä, ohjelmien ja varojen hallintoihin liittyvistä viranomaistehtävistä, rahastojen tuesta, varainhoidosta ja valvonnasta sisältyvät rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 1260/1999, jäljempänä rakennerahastojen yleisasetus, ja sen nojalla annettuihin komission asetuksiin. Rakennerahastojen yleisasetusta sovelletaan, horisontaalista maaseudun kehittämisohjelmaan lukuun ottamatta, eräiltä osin myös tavoite 1 -alueiden ulkopuolella toteutettaviin maaseudun kehittämisohjelmiin.

Tavoite 1 -ohjelmien ulkopuolella toteutettavien maaseudun kehittämistoimenpiteiden sisältöä, niihin liittyvää ohjelmatyötä, ohjelmien toteuttamista ja seuranta sekä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston rahoitusta koskevat säännökset sisältyvät Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 1257/1999, jäljempänä EY:n maaseudun kehittämisasetus. EY:n maaseudun kehittämisasetuksen säännöksiä sovelletaan ALMA-ohjelman, horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman ja Leader-yhteisöaloiteohjelman lisäksi myös EMOTR:n ohjausosastosta rahoitettaviin, tavoite 1 -ohjelmiin sisältyviin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin.

Kansallisen lainsäädännön rakenne ja soveltaminen vastaa pääpiirteissään edellä yhteisön lainsäädännön osalta esitettyä. EMOTR:n ohjausosaston varojen hallintoihin sovelletaan yleislakina rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annettua lakia (1353/1999), jäljempänä rakennerahastolaki. Erityissäännökset varojen käytöstä ja niihin liittyvien viranomaistehtävien hoi-

tamisesta sisältyvät maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin (329/1999), jäljempänä rahoituslaki. EMOTR:n tukiosaston varojen hallinnoinnin osalta sovelletaan rahoituslakia ja soveltuvin osin Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetua lakia (1100/1994), jäljempänä täytäntöönpanolaki.

Rakennerahastolaissa säädetään rakennerahastovaroista rahoitettavien ohjelmien kansallisesta valmistelusta, hallinto- ja maksu- viranomaistehtäviä hoitavista tahoista, ohjelmien toteuttamisen yhteensovittamisesta maakunnan yhteistyöryhmässä, varojen kohdentamisesta alueella maakunnan yhteistyöasiakirjan avulla, varojen osoittamisesta ohjelmien toteuttamiseen sekä varojen käytön seurannasta. Lakia sovelletaan yleissäädöksenä tavoite 1 -ohjelmiin sisältyviin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin ja Leader-yhteisöaloiteohjelmaan. Erityissäännökset edellä mainittuihin ohjelmiin sisältyvistä maaseudun kehittämistoimenpiteistä, varojen osoittamisesta ohjelman toteuttamiseen sekä ohjelmien toimeenpanosta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla sisältyvät rahoituslakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin. Asetuksista voidaan erityisesti mainita maaseudun kehittämisestä annettu valtioneuvoston asetus (609/2000), jäljempänä kansallinen maaseudun kehittämisasetus, sekä LEADER+-yhteisöaloiteohjelman toimeenpanosta annettu valtioneuvoston asetus (514/2001), jäljempänä Leader-asetus.

EMOTR:n tukiosastosta rahoitettavan ALMA-ohjelman ja siihen sisältyvien tukien kansallisesta toimeenpanosta Manner-Suomen osalta säädetään rahoituslaissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa. Kansallinen maaseudun kehittämisasetus sisältää tarkemmat säännökset maaseudun kehittämissuunnitelmien laatimisesta, maaseudun kehittämisohjelmien toimeenpanosta ja seurannasta sekä niiden yhteensovittamisesta alueella. Horisontaaliseen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyvistä tuista säädetään rahoituslaissa sekä sen nojalla luonnonhaittakorvauksesta ja maatalouden ympäristötuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (644/2000) sekä ministeriön asetuksissa. Horisontaaliseen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyvien tukien toimeenpanossa sovelletaan rahoituslain säännösten lisäksi maaseutuelin-

keinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/1992), jäljempänä tukitehtävälaki, sekä maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annettua lakia (1558/1991), kuntatehtävälaki.

Suomessa toteutetaan kuluvalle ohjelmakaudella myös kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia ohjelmia. Pomo-ohjelma täydentää Leader-yhteisöaloiteohjelman toimenpiteitä. Lisäksi vuosina 2005—2006 toteutetaan Etelä- ja Länsi-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa, jäljempänä ELMA-ohjelma, joka on ALMA-ohjelmaa vastaava, kokonaan kansallisista varoista rahoitettu ohjelma. Kansallisten ohjelmien osuus maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoituksesta on kuitenkin ollut vähäinen. Myös näiden ohjelmien valmistelussa, toteuttamisessa ja seurannassa sovelletaan rahoituslakia ja sen nojalla annettuja asetuksia.

Ohjelmatyö

EMOTR:n ohjausosastosta rahoitettavien maaseudun kehittämistoimenpiteiden valmisteluun sovelletaan EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 40 artiklan 1 kohdan nojalla rakennerahastojen yleisasetuksen ohjelmatyötä koskevia säännöksiä. Kansallisesti tavoite 1 -ohjelmiin sisältyvät maaseudun kehittämistoimenpiteet ovat olleet osa alueiden kehittämislain (602/2002), jäljempänä aluekehityslaki, 13 §:n mukaista ohjelmatyötä, jossa maakunnan liitot vastaavat alueensa osalta rakennerahasto-ohjelmia koskevien ehdotusten laatimisesta. Ehdotukset valmistellaan yhteistyössä ohjelmien toteuttamiseen osallistuvien tahojen kanssa. Sisäasiainministeriö valmistelee maakunnan liittojen laatimien ehdotusten pohjalta ohjelmaehdotukset. Ohjelmaehdotuksen hyväksyy rakennerahastojen yleisasetuksen 15 artiklan nojalla Euroopan yhteisöjen komissio. Maaseudun kehittämistoimenpiteiden osalta on kansallisessa maaseudun kehittämisasetuksessa erikseen säädetty työvoima- ja elinkeinokeskusten velvollisuudesta toimittaa maakunnan liitoille tavoite 1 -ohjelman valmistelussa tarvittavat tiedot.

Leader-yhteisöaloiteohjelman valmistelusta säädetään rahoituslain 8 a §:n 3 momentissa. Sanotun säännöksen mukaan maa- ja metsä-

talousministeriö vastaa yhteisöaloiteohjelman valmistelusta paikallisten toimintaryhmien laatimien paikallisten kehittämissuunnitelmien perusteella. Kyse on erityissäännöksestä, jota sovelletaan aluekehityslain ohjelmatyötä koskevien säännösten sijasta. Leader-asetuksessa säädetään tarkemmin yhteisöaloiteohjelman valmistelusta. Sanotun asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan yhteisöaloiteohjelmaa laadittaessa on kuultava eri ministeriöitä, maakunnan liittoja ja muita yhteistyötahoja. Edellä mainittuja säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin myös laadittaessa Leader-yhteisöaloiteohjelmaa vastaavaa, kansallisista varoista rahoitettavaa Pomo-ohjelmaa. Yhteisöaloiteohjelman hyväksyy rakennerahastojen yleisasetuksen 21 artiklan mukaisesti komissio.

EMOTR:n tukiosaston varoista osaksi rahoitettavien maaseudun kehittämissuunnitelmien valmistelusta säädetään EY:n maaseudun kehittämissäätöasetuksen 41—44 artiklassa. Rahoituslain 8 a §:n 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaa maaseudun kehittämissuunnitelmien laatimisesta. Kansallisen maaseudun kehittämissäätöasetuksen 6 §:n mukaan alueellista maaseudun kehittämissuunnitelmaa koskeva suunnitelma valmistellaan työvoima- ja elinkeinokeskusten laatimien alueellisten suunnitelmien perusteella. Alueellisten suunnitelmien valmistelu tapahtuu yhteistyössä aluehallintoviranomaisten, maakunnan liittojen ja maakunnan yhteistyöryhmien, etujärjestöjen ja ohjelman toteuttamiseen osallistuvien tahojen kanssa. Edellä mainittuja säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin valmisteltaessa kokonaan kansallisista varoista rahoitettavaa alueellista maaseudun kehittämissuunnitelmaa. Horisontaalinen maaseudun kehittämissuunnitelma on valmisteltu rahoituslain 8 a §:n 2 momentin mukaisesti maa- ja metsätalousministeriön toimesta yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Maaseudun kehittämissuunnitelmasta tulee maaseudun kehittämissuunnitelma, kun komissio on sen EY:n maaseudun kehittämissäätöasetuksen 44 artiklan mukaisesti hyväksynyt. Euroopan yhteisön rahoitukseen liittyvät viranomaistehtävät

Rakennerahastojen yleisasetuksen 32 artiklan 1 kohdan mukaan maksut rakennerahas-

toista suoritetaan jäsenvaltion nimeämälle rahaston maksuviranomaiselle. Maksuviranomaisen tehtävänä on huolehtia siitä, että ohjelmaan perustuvan tuen myöntämisestä vastaavat tahot saavat yhteisön rahoitusosuuden mahdollisimman nopeasti ja kokonaisuudessaan. Jäsenvaltion rakennerahasto-ohjelmalle nimeämä hallintoviranomainen vastaa 34 artiklan mukaan ohjelman hallinnon ja toimeenpanon tehokkuudesta ja moitteettomuudesta. Lisäksi hallintoviranomaisella on muita tehtäviä, jotka liittyvät muun muassa ohjelman seurantarjestelmän ylläpitoon, tukitoimien valvontaan ja toimenpiteistä tiedottamiseen. Hallinto- ja maksuviranomaisten nimeämisestä sekä niiden tehtävistä säädetään tarkemmin neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä rakennerahastoista myönnettävän tuen osalta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 438/2001.

Rakennerahastolaissa säädetään kansallisesti hallinto- ja maksuviranomaistehtäviä hoitavista tahoista. EMOTR:n ohjausosaston osalta maksuviranomainen on rakennerahastolain 10 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö. Hallintoviranomaisena toimii rakennerahastolain 6 §:n mukaisesti tavoite 1 -ohjelmien osalta sisäasiainministeriö ja Leader-yhteisöaloiteohjelman osalta maa- ja metsätalousministeriö. Interreg-yhteisöaloiteohjelmien ohjelma-asiakirjoissa määritellään hallinto- ja maksuviranomaistehtäviä hoitava taho. Tavoite 1 -ohjelmassa hallintotehtävien ja Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa hallinto- ja maksutehtävien hoitamista on osittain delegoitu myös maa- ja metsätalousministeriölle niiden toimenpiteiden osalta, joiden rahoitukseen maa- ja metsätalousministeriö osallistuu.

EY:n rahoitusasetuksessa säädetään eräiden EMOTR:n tukiosaston varojen hallintoon liittyvien viranomaistehtävien hoitamisesta. Jäsenvaltion on edellä mainitun asetuksen 4 artiklan mukaisesti nimettävä maksajavirasto, joka vastaa yhteisön rahoitettaviksi esitettyjen menojen tukikelpoisuudesta, menoihin liittyvästä tilinpidosta sekä yhteisön rahoituksen hakemisesta ja siihen liittyvistä selvityksistä. Tarkemmat säännökset maksajaviraston hallinnolle ja tehtävien hoitamiseksi asetetuista vaatimuksista sisältyvät neuvoston asetuksen (ETY) N:o 729/70 sovel-

tamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä EMOTR:n tukiosaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta annettuun komission asetukseen (EY) N:o 1663/95, jäljempänä maksajavirastoasetus. Lisäksi jäsenvaltioiden on EY:n rahoitusasetuksen 6 artiklassa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi nimettävä taho, joka vastaa maksajaviraston tilinpidon täydellisyyttä, tarkkuutta ja todenperäisyyttä koskevan todistuksen antamisesta. Horisontaalisen maaseudun kehittämissuorituksen varojen hallinnoinnissa on lisäksi noudatettava yhteisen maatalouspolitiikan suorita tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1782/2003.

EMOTR:n ohjaus- ja tukiosaston varojen tulouttamisesta valtion talousarvioon ja varojen hallintoon liittyvien viranomaistehtävien hoitamisesta säädetään rahoituslain 8 §:ssä. Sanotun pykälän 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaa Euroopan yhteisön rahoitusosuuden hakemisesta, varojen tulouttamisesta ja niiden tilitämisestä komissiolle. Maksajavirastotehtävien hoitamisen osalta 8 §:ssä on viitattu EY:n rahoitusasetuksen säännöksiin sekä täytäntöönpanolain säännöksiin todistuksen myöntävän toimielimen nimeämisestä sekä sen tarkastukseen ja tiedonsaantiin liittyvästä toimivallasta. Käytännössä maa- ja metsätalousministeriö on päätöksellään nimennyt EMOTR:n tukiosaston varojen maksajavirastoksi osia maa- ja metsätalousministeriöstä sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta. Maa- ja metsätalousministeriön kanssa tehdyn sopimuksen perusteella ulkopuolinen hallinnosta riippumaton taho hoitaa tehtävät, jotka kuuluvat todistuksen myöntävälle toimielimelle.

Ohjelman toteuttaminen

Alueellisten maaseudun kehittämissuorituksen, horisontaalisen maaseudun kehittämissuorituksen, Leader-yhteisöaloiteohjelman ja Po-mo-ohjelman sekä maaseudun kehittämissuorituksen

toimenpiteiden osalta tavoite 1 -ohjelmien ja Interreg-yhteisöaloiteohjelmien toteuttamisesta säädetään rahoituslaissa. Rahoituslain 55 §:n mukaan lain täytäntöönpanosta vastaavat muun muassa maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, työvoima- ja elinkeinokeskukset sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Käytännössä lain täytäntöönpano on merkinnyt hyvin erilaisten, ohjelman toteuttamiseen liittyvien suunnittelu-, ylläpito-, ohjaus- ja toimeenpanotehtävien hoitamista. Maa- ja metsätalousministeriön, työvoima- ja elinkeinokeskusten sekä muiden viranomaisten välinen tehtävienjako ei perustu suoraan rahoituslakiin tai sen nojalla annettuihin säännöksiin, vaan useisiin eritasoisin yhteisön ja kansallisiin säädöksiin ja määräyksiin. EY:n osaksi rahoittamien ohjelmien osalta tehtävienjakoa ovat pitkälti määrittäneet rakennerahastojen yleisasetuksen säännökset maksuviranomaisen tehtävistä ja EY:n rahoitusasetuksen säännökset EMOTR:n tukiosaston maksajaviraston tehtävistä. Tavoite 1 -ohjelmien osalta ohjelman toteuttamiseen liittyvät suunnittelu- ja ohjaustehtävät ovat osaksi kuuluneet ohjelman hallintoviranomaiselle, sisäasiainministeriölle.

Käytännössä kokonaisvastuu ohjelmien toteuttamisesta, tavoite 1 -ohjelmia ja Interreg-yhteisöaloiteohjelmia lukuun ottamatta, kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa EMOTR:n tukiosaston ja ohjausosaston yhteisön rahoitusosuuteen liittyvien viranomaistehtävien hoitamisesta suhteessa komissioon. Lisäksi se vastaa ohjelmien toteuttamisessa käytettäviin tukijärjestelmiin liittyvistä kansallisista suunnittelu-, ylläpito-, ja ohjaustehtävistä. Tukien teknisen maksamisen ja takaisinperinnän sekä tarvittavien tietojärjestelmien ylläpidon osalta tehtäviä on siirretty maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuskelle. Työvoima- ja elinkeinokeskukset ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset vastaavat erityisesti tukijärjestelmien toimeenpanosta alueellaan.

Horisontaalista maaseudun kehittämissuoritusta lukuun ottamatta maaseudun kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen tarvittavat varat kohdennetaan ohjelmaan sisältyvän toimenpiteen ja alueen perusteella, ja ne osoitetaan tukijärjestelmien toimeenpanosta

vastaaville viranomaisille. Rahoituslain 7 §:n 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaa maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoitukseen tarkoitettujen varojen ohjauksesta sekä osoittaa ohjelmien toteuttamiseen tarvittavat varat työvoima- ja elinkeinokeskuksille. EMOTR:n ohjausosaston ja vastaavien kansallisten varojen kohdentamisessa maaseudun kehittämistoimenpiteisiin noudatetaan rakennerahastolain 21 §:ssä säädettyä menettelyä, jossa varojen kohdentaminen alueella tapahtuu maakunnan yhteistyöryhmän laatiman maakunnan yhteistyöasiakirjan perusteella. Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee esityksen valtion talousarviossa pääluokkaansa otettujen EMOTR:n tukiosaston ja ohjausosaston sekä vastaavien kansallisten varojen alueellisesta kohdentamisesta valtioneuvostolle. Valtioneuvoston päätöksen perusteella maa- ja metsätalousministeriö osoittaa varat työvoima- ja elinkeinokeskuksille.

Jos ohjelmaan sisältyvä tuki rahoitetaan osaksi maatilatalouden kehittämisrahaston, jäljempänä Makeran, varoista, menettely poikkeaa edellä esitetystä. Makeran johtokunta tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen vuosittaiseksi käyttösuunnitelmaksi. Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan puoleltua esitystä maa- ja metsätalousministeriö päättää käyttösuunnitelman vahvistamisesta ja päätöksellään osoittaa varat työvoima- ja elinkeinokeskuksille. Kansallisen Pomo-ohjelman toteutukseen varatut Makeran varat osoitetaan työvoima- ja elinkeinokeskuksille vahvistetun käyttösuunnitelman perusteella laaditulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä. Makeran varojen käyttämisestä ja hallinnoinnista säädetään maatilatalouden kehittämisrahastosta annetussa laissa (657/1966).

Tavoite 1 -ohjelmien ja Leader-yhteisö aloiteohjelman hallinnolliseen toteuttamiseen käytetään näihin ohjelmiin sisältyvää EY:n osaksi rahoittamaa teknistä apua. Lisäksi käytettävissä on ollut kokonaan kansallisista varoista rahoitettua teknistä apua ALMA-ohjelman sekä vähäisessä määrin myös muiden ohjelmien toteuttamiseen. Teknistä apua käytetään muun muassa ohjelmatyöhön, ohjelmien toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin edellä mainittuihin ohjelmiin sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Teknisen

avun kohdentamisessa ja osoittamisessa viranomaisten käyttöön sovelletaan edellä kuvattua menettelyä. Maa- ja metsätalousministeriö on voinut myös varata teknistä apua omaan käyttöönsä. Teknisestä avusta on kansallisesti säädetty maaseudun kehittämisasetuksen 58 §:ssä ja Leader-asetuksen 12 §:ssä.

Paikalliset toimintaryhmät

Paikallisten toimintaryhmien toiminta kannustaa paikallisia toimijoita osallistumaan maaseudun kehittämiseen sekä edistää näiden yhteistyötä ja verkostoitumista. Viranomais toiminnan kannalta paikalliset toimintaryhmät tuovat ohjelmatyöhön ja ohjelman toteuttamiseen tärkeää paikallista osaamista ja asiantuntemusta. Paikalliset toimintaryhmät osallistuvat eri ohjelmien toteuttamiseen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla horisontaalista maaseudun kehittämisohjelmaa ja Interreg-yhteisöaloiteohjelmaa lukuun ottamatta.

Rahoituslain 3 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan paikallisella toimintaryhmällä tarkoitetaan rekisteröityä yhdistystä, osuuskuntaa tai muuta yksityisoikeudellista yhteisöä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on toteuttaa ohjelmaa paikallisella tasolla. Paikallisissa toimintaryhmissä on oltava laaja paikallisten toimijoiden edustus. Kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 98 §:n nojalla maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy Leader-yhteisöaloiteohjelmaa ja Pomo-ohjelmaa toteuttavan toimintaryhmän. Näiden ohjelmien toteuttaminen perustuu paikallisella tasolla laadittuihin kehittämissuunnitelmiin sekä maaseudun alueellisten ja paikallisten toimijoiden yhteistyön lisäämiseen. Paikalliset toimintaryhmät osallistuvat myös ALMA-ohjelman ja tavoite 1 -ohjelmien sekä kansallisen ELMA-ohjelman toimeenpanoon. Näiden ohjelmien toteuttamiseen osallistuvat paikalliset toimintaryhmät hyväksyy osaltaan kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 7 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaisesti maakunnan yhteistyöryhmän maaseutujaosto.

Paikallisten toimintaryhmien rooli ohjelmien toimeenpanossa on käytännössä merkittävä. Rahoituslain 14 §:n mukaan paikallinen toimintaryhmä osallistuu ohjelman toteuttamiseen antamalla työvoima- ja elinkeinokeskuksille lausuntoja rahoitettavista hankkeista.

Kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 98 §:ssä säädetään tarkemmin paikallisten toimintaryhmien osallistumisesta hankkeiden valintaan. Työvoima- ja elinkeinokeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän lausunnosta vain erittäin perustellusta syystä, ja se voi myöntää tukea vain sellaiselle hankkeelle, jonka rahoittamista paikallinen toimintaryhmä on puoltanut. Paikallisten toimintaryhmien tehtävänä on myös avustaa tuen hakijoita ja hankkeiden toteuttajia. Leader-yhteisöaloiteohjelman ja Pomo-ohjelman toteuttamiseen osallistuvien paikallisten toimintaryhmien tehtävistä säädetään Leader-asetuksessa. Edellä mainittujen ohjelmien perusteella paikallisille toimintaryhmille on voitu myöntää niiden tehtävien hoitamiseen hallintorahaa sekä tukea taitojen hankkimiseen.

Leader-yhteisöaloiteohjelman toteuttamiseen osallistuu lisäksi kansallinen verkostoyksikkö, jonka tehtävänä on Leader-asetuksen 21 §:n mukaan tiedonvälitys, koulutuksen järjestäminen Leader-yhteisöaloiteohjelman eri toimijoille sekä näiden välisen yhteistyön edistäminen. Verkostoyksikkö palvelee kaikkien edellä mainittujen ohjelmien toimeenpanoon osallistuvia paikallisia toimintaryhmiä. Verkostoyksiköksi on valittu kuluvalle kaudella Suomen Kylätoimintaryhmä.

Ohjelmien yhteensovittaminen

Rakennerahastojen yleisasetuksen 10 artiklassa säädetään rakennerahastoista rahoitettavien toimien yhteensovittamisesta ohjelmatyössä sekä ohjelmien toteuttamisessa. Yhteensovittamisesta vastaavat komissio ja jäsenvaltiot. EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 37 artiklassa edellytetään, että maaseudun kehittämistoimenpiteet ovat johdonmukaisia muiden Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan toimenpiteiden sekä yhteisön muun politiikan kanssa. Maaseudun kehittämistoimenpiteiden johdonmukaisuuden varmistamisen kuuluu edellä mainitun asetuksen mukaan jäsenvaltioille.

Ohjelmien toteuttamisen yhteensovittamisesta vastaa rakennerahastolain 17 §:n 1 momentin mukaan maakunnan yhteistyöryhmä, joissa on ALMA-ohjelman ja tavoite 2-ohjelman yhteensovittamiseksi maaseutuja-

osto. Maaseutujaosto voidaan tarvittaessa perustaa myös tavoite 1 -alueille. Maaseutujaostojen rooli yhteensovittamisessa vaihtelee maakunnittain. Eräissä maaseutujaostoissa yhteensovittaminen on tapahtunut hanketasolla. Toisissa taas maaseutujaosto on sopinut yleisellä tasolla rahoituksen kohdentamisen pääperiaatteista. Rahoituslain 8 a §:n nojalla on maaseudun kehittämisasetuksen 7 §:ssä annettu tarkempia säännöksiä maaseutujaoston tehtävistä. Ohjelmiin sisältyvien toimenpiteiden yhteensovittamisen lisäksi maaseutujaoston tehtävänä on myös seurata maaseudun kehittämisohjelman toteutumista. Maaseutujaosto päättää tarkemmista hankkeiden valintaperiaatteista ja hyväksyy ALMA-ohjelmaa toteuttavan paikallisen toimintaryhmän sekä sen esityksen paikalliseksi kehittämissuunnitelmaksi.

Ohjelman seuranta, arviointi ja tiedottaminen

Rakennerahastojen yleisasetuksen 36 artiklan mukaan rakennerahasto-ohjelman toteutumista seurataan laadullisten ja määrällisten seurantaindikaattorien avulla. Seurantaindikaattorit määritellään ohjelma-asiakirjoissa. Seurantaindikaattoritietojen sekä rahoitus- ja tilastotietojen keräämistä, säilyttämistä ja hyödyntämistä varten jäsenvaltioiden on perustettava seurantajärjestelmä. Kansallisesti seurantajärjestelmästä säädetään rakennerahastolain 36 §:ssä. Sanotun säännöksen mukaan rakennerahastovaroja käyttävät ministeriöt ylläpitävät hallinnonalallaan rahoitettavista hankkeista rekisteriä. Hallinnonalan rekisteristä tiedot siirretään hallintoviranomaisen ylläpitämään rekisteriin. Tavoite 1 -ohjelmien ja Leader-yhteisöaloiteohjelman sekä Interreg-yhteisöaloiteohjelman osalta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan hankkeita koskevat tiedot on tallennettu ensin Hanke 2000- ja Rahtu-rekistereihin, josta tiedot on teknisen käyttöyhteyden avulla siirretty sisäasiainministeriön FIMOS-seurantajärjestelmään.

EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 48 artikla edellyttää myös seurannan järjestämistä. Kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 8 §:ssä säädetään ohjelmassa määriteltujen indikaattoritietojen käyttämisestä seurannan järjestämisessä. ALMA-ohjelman osalta hankkeita koskevat rahoitus- ja seuran-

tatiedot on tallennettu Hanke 2000 -rekisteriin. Samoin on menetelty kansallisissa ohjelmissa rahoitettujen hankkeiden osalta. Horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman toteutumisen ja tuen käytön seurannassa käytetään muun muassa komission määrittelemiä seurantaindikaattoreita sekä yhdenmätyn hallinto- ja valvontajärjestelmän yhteenvetotietoja. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tukien hallintointiin ja maksuihin liittyvät tietojärjestelmät ja rekisterit muodostavat keskeisen osan horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman toimeenpanon seurantaa. Edellä mainittujen seurannassa käytettyjen rekistereiden ylläpidosta, käytöstä ja niihin sisältyvien tietojen luovuttamisesta säädetään maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994). Seurantarekistereiden lisäksi ohjelmien toteutumisen seurannassa hyödynnetään vuosittaisia täytäntöönpanokertomuksia sekä tutkimuksia ja selvityksiä.

Rakennerahastojen yleisasetuksen 35 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on perustettava seurantakomitea. Seurantakomitealla on merkittävä asema ohjelmassa toteuttavien toimenpiteiden ja seurannan ohjaamisessa, sillä se hyväksyy ohjelma-asiakirjan täydennysosan sekä sen muutoksen, ohjelman toteutumista koskevat täytäntöönpanokertomukset sekä ohjelman muuttamista koskevat ehdotukset ennen niiden toimittamista komissiolle. Ohjelmien seurantakomiteoiden asettamisesta, toimikaudesta ja toiminnasta säädetään rakennerahastolain 24 §:ssä.

Myös EMOTR:n tukiosastosta rahoitettaville maaseudun kehittämisohjelmille on voitu perustaa kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu ministeriöiden ja ohjelmien toimeenpanoon osallistuvista tahoista koostuva seurantaryhmä. ALMA-ohjelman seurantaa, varojen alueellista jakoa sekä ohjelman muutostarpeita ja täytäntöönpanokertomuksia käsittelevässä seurantaryhmässä ovat edustettuina edellä mainittujen tahojen lisäksi maakuntien liitot sekä muut maaseudun kehittämisen kannalta merkittävät järjestöt ja toimielimet. Horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman toteutumisen, varojen käytön ja täytäntöönpanoon vaikuttavien yleisten edellytysten sekä kansallisten, alueellisten tai alakohtaisten politiikkojen muutosten ja ohjelmassa mah-

dollisesti ilmenevien muutostarpeiden seuraamista varten on perustettu seurantaryhmä. Lisäksi horisontaaliseen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyvälle maatalouden ympäristötuelle on perustettu erillinen seurantaryhmä, joka käsittelee ympäristötuen erillisyyksiä ja ohjaa maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden seurantatutkimusta vuosina 2000—2006.

Ohjelmien valmistelun ohjaamiseksi sekä niiden toimeenpanon tehokkuuden ja vaikuttavuuden selvittämiseksi jäsenvaltioiden on toteutettava ennako-, väli- ja jälkiarviointia. Arvioinneista on säädetty rakennerahastojen yleisasetuksen 40—43 artiklassa varsin yksityiskohtaisesti. Säännöksiä sovelletaan myös EMOTR:n tukiosastosta rahoitettaviin maaseudun kehittämisohjelmiin sekä Leader-yhteisöaloiteohjelmaan. Rakennerahastohjelmien tai maaseudun kehittämisohjelmien arvioinnista ei ole erikseen säädetty kansallisesti.

Tavoite 1 -ohjelmien ja Leader-yhteisöaloiteohjelman osalta tiedottamisesta säädetään rakennerahastojen yleisasetuksen 46 artiklassa. Jäsenvaltion nimeämän hallintoviranomaisen on huolehdittava siitä, että ohjelman tarjoamista mahdollisuuksista tiedotetaan laajasti tuen myöntämisestä vastaaville tahoille, mahdollisille tuen saajille sekä erilaisille etujärjestöille. Hallintoviranomaisen on myös tiedotettava Euroopan yhteisön osuudesta ohjelman rahoitukseen ja sen tuloksiin. Yksityiskohtaiset säännökset ohjelmiin liittyvästä tiedottamisesta on annettu jäsenvaltioiden toteuttamasta rakennerahastojen tukitoimiin liittyvästä tiedotus- ja julkistamistoiminnasta annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1159/2000. Näitä säännöksiä sovelletaan tiedotettaessa edellä mainittuihin ohjelmiin sekä ALMA-ohjelmaan sisältyvistä maaseudun kehittämistoimenpiteistä. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla vastuu tiedottamisesta on järjestetty siten, että valtakunnallisesta tiedottamisesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö kun taas alueellisesta tiedottamisesta ovat huolehtineet työvoima- ja elinkeinokeskukset. Leader-asetuksen 21 §:ssä tarkoitettu kansallinen verkostoyksikkö vastaa osaltaan Leader-yhteisöaloiteohjelmaa koskevasta tiedottamisesta. Horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman osalta tiedottamisesta ei ole

säädetty yhteisön lainsäädännössä eikä kansallisesti. Myöskään kansallisia ohjelmia koskevasta tiedottamisesta ei ole erikseen säädetty.

2.2. Kansainvälinen kehitys

EU:n lainsäädäntö

Ohjelmakaudella 2007—2013 Euroopan yhteisöjen maaseudun kehittämisohjelmiin varaama rahoitus keskitetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoon, jäljempänä maaseuturahasto. Ohjelmatyön osalta otetaan käyttöön strateginen lähestymistapa maaseudun kehittämistoimenpiteitä suunniteltaessa. Myös Euroopan yhteisön lainsäädäntö ja sen myötä maaseudun kehittämisohjelmien ja varojen hallinnointijärjestelmä muuttuvat nykyisestä. Tuleva hallinnointijärjestelmä on pitkälti yhdistelmä nykyisistä menettelyistä. Ohjelmien hallinnointiin eli hallintotehtäviin liittyvät säännökset vastaavat kuluvalle kaudella rakennerahastolainsäädännön edellyttämiä järjestelyjä. Varojen hallinnointiin eli maksutehtäviin liittyvät säännökset ovat yhdistelmä nykyisistä EY:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoitusta ja rakennerahastoja koskevissa säädöksissä edellytetyistä menettelyistä. Keskeistä on kuitenkin maaseudun kehittämisohjelmia koskevan lainsäädännön yhtenäisyys ja eriytyminen rakennerahastoja koskevasta lainsäädännöstä.

Maaseudun kehittämisohjelmiin varatusta maaseuturahaston rahoituksesta ja sen hallinnoinnista säädetään Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan rahoittamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1290/2005, jäljempänä uusi rahoitusasetus. Uuden rahoitusasetuksen 9 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta antaa tarvittavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset sekä toteuttaa muut tarvittavat toimenpiteet yhteisön taloudellisten etujen tehokkaaksi suojaamiseksi. Jäsenvaltioiden on toisin sanoen otettava käyttöön varojen käytön asianmukaisuuden varmistamiseksi tehokas hallinnointi- ja valvontajärjestelmä.

Varojen asianmukaisen ja tehokkaan hallinnoinnin varmistamiseksi jäsenvaltioiden on uuden rahoitusasetuksen 6 artiklan mukaan hyväksyttävä yksi tai useampia maksajavirastoja, jotka vastaavat ennen kaikkea oh-

jelmaan sisältyvien tukien maksamisesta. Asetuksessa säädetään myös maksajaviraston vastuusta ohjelmaan perustuvien maksujen suorittamisessa, oikaisutoimenpiteiden tekemisessä ja yhteisön rahoitusosuuden hakemisessa sekä näihin liittyvistä tehtävistä. Uuden rahoitusasetuksen 7 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä todentamisviranomainen, joka vastaa maksajaviraston tilien tarkastamisesta kansallisella tasolla. Yhteisön tason varojen hallinnointiin liittyen asetukseen on otettu säännökset yhteisön rahoitusosuuden käsittelystä yhteisön talousarviossa sekä komission suorittamasta maksajavirastojen tilien tarkastamisesta ja hyväksymisestä. Uudessa rahoitusasetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamisesta ja menettelyistä tullaan antamaan tarkempia säännöksiä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten hyväksymisen sekä maataloustukirahaston ja maaseuturahaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta annettavalla komission asetuksella, jonka käsittely yhteisössä on kesken.

Ohjelmatyöstä, ohjelmien toteuttamiseen käytettävistä tuista sekä ohjelmien hallinnoinnista säädetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005, jäljempänä maaseutuasetus. Komissio tulee antamaan tarkemmat säännökset muun muassa ohjelmien laatimisessa ja hyväksymisessä noudatettavista määräajoista sekä tiedottamisen, arvioinnin ja seurannan järjestämisestä.

Maaseutuasetuksen 9—14 artiklalla toteutetaan uusi strateginen lähestymistapa maaseudun kehittämiseen. Jäsenvaltioissa tehtävä ohjelmatyö perustuu yhteisön strategiaan suuntaviivoihin ja jäsenvaltion laatimaan kansalliseen strategiaan. Ohjelmatyön osalta maaseutuasetuksessa säädetään maaseudun kehittämisohjelmien sisällöstä, yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä ohjelmia laadittaessa sekä ohjelmien hyväksymisestä. Maaseutuasetuksen säännökset vastaavat näiltä osin pitkälti voimassa olevia säännöksiä.

Maaseutuasetuksen 74 artiklassa säädetään jäsenvaltion velvollisuuksista ohjelman hallinnoinnin järjestämisessä. Sanotun artiklan mukaan jokaiselle

mukaan jokaiselle maaseuturahastosta rahoitettavalle ohjelmalle on nimettävä ohjelman hallinnoinnista vastaava hallintoviranomainen sekä uuden rahoitusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettu maksajavirasto ja 7 artiklassa tarkoitettu todistuksen myöntävä toimielin. Ohjelman asianmukaisen hallinnoinnin järjestämiseksi on oltava hallinto- ja valvontajärjestelmä, jolla taataan tehtävien selkeä jako sekä tehtävien erottelu hallintoviranomaisen ja muiden toimijoiden välillä. Ohjelman hallinnointia koskevien maaseutuasetuksen säännösten tarkoituksena on varmistaa, että yhteisön lainsäädännössä säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseksi luodaan kansallisesti tarvittavat yhteydenpito- ja vastuujärjestelyt suhteessa yhteisöön. Näiden velvoitteiden kansallisesta hoitamisesta ja ohjelmiin sisältyvien tukien toimeenpanosta päättäminen on edelleen jätetty jäsenvaltioiden tehtäväksi.

Hallintoviranomaisen asemasta ja tehtävistä säädetään maaseutuasetuksen 75 artiklassa, jonka mukaan hallintoviranomainen vastaa kokonaisuudessaan ohjelman tehokkaasta ja moitteettomasta hallinnosta. Tehtävät liittyvät ohjelman toteuttamisen yleiseen järjestämiseen, ohjelman seurantaan sekä ohjelmaa koskeviin raportointi- ja tiedottamisvelvoitteisiin. Hallintoviranomaiselle säädetty tehtävät eivät käytännössä poikkea merkittävästi niistä tehtävistä, joita maa- ja metsätalousministeriö maaseudun kehittämisestä vastaavana ministeriönä on kuluvalle ohjelmakaudella alueellisten ja horisontaalisten maaseudun kehittämisohjelmien osalta hoitanut. Maaseutuasetuksen tiedottamista, seurantaan, arviointia ja raportointia koskevat säännökset vastaavat pääpiirteissään voimassa olevassa rakennerahastojen yleisasetuksessa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädettyä.

Leader-yhteisöaloiteohjelmaan sisältyvä paikallisista tavoitteista ja toimenpiteistä koostuva maaseudun kehittäminen on maaseutuasetuksessa otettu osaksi yleistä ohjelmatyötä ja ohjelman toteuttamista. Tulevalla ohjelmakaudella maaseudunkehittämisohjelmiin sisältyy Leader-lähestymistavan mukaisesti toteutettava toimintalinja, johon liittyvien toimenpiteiden valmistelusta ja toteuttamisesta vastaavat paikalliset toimintaryhmät. Leader-lähestymistavasta ja toimintalinjaan sisältyvistä toimenpiteistä säädetään maaseutuasetuksen 61—63 artiklassa. Lea-

der-lähestymistapaa voidaan soveltaa myös ohjelman muiden toimintalinjojen valmistelussa ja toteuttamisessa.

Muiden maiden lainsäädäntö

Erlaisia Euroopan yhteisön jäsenmaissa käytössä olevia yhteisön rahoitusosuuden hallinnointia koskevia ratkaisuja on kuvattu aikaisemmin hallituksen esityksessä Maaseutuviraston perustamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 140/2001 vp.). Tämän lisäksi hallituksen esityksen laatimisen yhteydessä useilta jäsenmailta tiedusteltiin niiden suunnitelmia tulevan ohjelmakauden osalta. Maiden kansallisesta valmistelutilanteesta johtuen tietoa oli saatavilla vain Espanjan ja Irlannin osalta. Näiden hallintomallit edustavat kuitenkin hyvin erilaisia vaihtoehtoja.

Espanja

Espanjassa yhteisön osaksi rahoittamien maaseudun kehittämisohjelmien hallintoviranomaisetehtävät on kuluvalle kaudella jaettu kansallisen ministeriön ja itsehallintoalueiden (Autonomous Community) ministeriöiden välillä. EMOTR:n ohjausosaston maksuviranomaisen tehtäviä hoitaa kansallinen maatalousministeriö kun taas EMOTR:n tukiosaston varojen hallinnointia varten on maksajavirastoksi nimetty kunkin itsehallintoalueen maataloudesta, maaseudun kehittämisestä tai ympäristöstä vastaava ministeriö. Kansallisella tasolla toimii EMOTR:n tukiosaston maksajavirastojen toiminnan yhteensovittamisesta vastaava elin. Leader-yhteisöaloiteohjelmissa maksuviranomaisen tehtäviä on delegoitu paikallisille toimintaryhmille.

Tulevalla ohjelmakaudella Espanjassa on tarkoitus toteuttaa ainoastaan alueellisia ohjelmia, joita varten kansallisesti valmistellaan yhteiset kaikkiin ohjelmiin sisällytettävät toimenpiteet. Jokaiselle ohjelmalle tullaan yhteisön lainsäädännössä edellytetyllä tavalla nimeämään oma hallintoviranomainen ja maksajavirasto. Näille kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten valinta tapahtuu alueellisella tasolla. Koska maksajavirastoja on useita, kansallisella tasolla valitaan uuden rahoitusasetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu yhteensovittamisesta vastaava viranomainen. Espanjan tarkoituksena on toden-

näköisesti järjestää maaseutuasetuksen 68 artiklassa tarkoitetun valtakunnallisen maaseudun kehittämisverkoston ja 77 artiklassa tarkoitetun seurantakomitean toiminta kansallisen maatalousministeriön yhteyteen.

Espanjassa lainsäädäntövalta on pitkälti hajautettu. Kansalliseen toimivaltaan kuuluu yleisten lainsäädännöllisten puitteiden asettaminen kun taas itsehallintoalueet antavat yksityiskohtaiset tukijärjestelmiä koskevat säännökset. Espanjan hallintomallia leimaisi jatkossakin ohjelman ja yhteisön rahoitusosuuteen liittyvien tehtävien jakautuminen kansallisen ja itsehallintoalueiden toimivalta- jaon perusteella. Ainoastaan kaikille alueille ja ohjelmille yhteiset kansalliset tehtävät tullaan hoitamaan kansallisella tasolla.

Irlanti

Irlannissa EMOTR:n tukiosastosta osaksi rahoitetut maaseudun kehittämistoimenpiteet ovat sisältyneet kansalliseen maaseudun kehittämisohjelmaan. EMOTR:n ohjausosaston varoista on osarahoitettu kahteen alueelliseen ohjelmaan sisältyviä maaseudun kehittämistoimenpiteitä. Kansallisen maaseudun kehittämisohjelman hallinnoinnista ja toimeenpanosta vastaavat erään pellonmetsitystoimenpiteitä koskevin poikkeuksin maatalous- ja elintarvikeasioista vastaavan ministeriön eri yksiköt. Maksajavirastona toimii kyseisen ministeriön talousyksikkö. Alueellisten maaseudun kehittämistoimenpiteiden osalta hallintoviranomaisena toimivat alueelliset toimielimet (Regional Assembly), mutta hallintoviranomaistehtävien hoitaminen on siirretty maatalous- ja elintarvikeasioista vastaavalle ministeriölle. Samassa ministeriössä toimii myös EMOTR:n ohjausosaston varojen maksuviranomainen. Kansallisen maaseudun kehittämisohjelman tapaan maatalous- ja elintarvikeasioista vastaavan ministeriön eri yksiköt hoitavat alueellisten maaseudun kehittämisohjelman toimeenpanotehtäviä.

Kaiken kaikkiaan Irlannin malli edustaa äärimmäisen keskitettyä hallintomallia, jossa ohjelman hallinnointi ja toimeenpano tapahtuu käytännössä yhden ministeriön toimesta. Yhteisön lainsäädännön edellyttämästä hallinto- ja maksutehtävien eriyttämisestä on huolehdittu ministeriön sisäisillä järjestelyillä. Kansallisen maaseudun kehittämisohjel-

man hallinnoinnista vastaava yksikkö toimii alueellisten maaseudun kehittämistoimenpiteiden osalta maksuviranomaisena. Ohjelman hallinnoista ja tukijärjestelmien toimeenpanosta määrätään pääasiassa ministeriön hallinnollisilla päätöksillä, joiden soveltamisala vaihtelee maksajaviraston nimeämisestä tuen myöntämisen ehtoihin. Hallintoviranomaisen tehtävien hoitamisesta määrätään asianomaisissa ohjelma-asiakirjoissa.

Irlanti valmistelee tulevan ohjelmakauden hallintomallia. Sen tarkoituksena on selvittää mahdollisuudet yksinkertaistaa ohjelmien rakennetta muun muassa sisällyttämällä yhteisön osaksi rahoittamat ja kansallisesti rahoitettavat kehittämistoimenpiteet yhteen ohjelmaan. Todennäköisesti maatalous- ja elintarvikeasioista vastaava ministeriö hoitaa jatkossakin maksajaviraston ja hallintoviranomaisen tehtäviä. Yhteisö- ja maaseutuasioista vastaava ministeriö hoitaa tulevilla kaudella eräisiin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin liittyviä toimeenpanotehtäviä ja sille siirrettäisiin vastaavasti maksajavirastolle ja hallintoviranomaiselle säädettyjä tehtäviä. Kuluvalle kaudella hyväksytyt paikalliset toimintaryhmät osallistuisivat edelleen Leader-lähestymistavalla toteutettavien sekä eräiden muiden maaseudun kehittämistoimenpiteiden toimeenpanoon.

2.3. Nykytilan arviointi

Rakennerahasto-ohjelmiin sisältyvät maaseudun kehittämistoimenpiteet sekä Euroopan yhteisöjen varoista osaksi rahoitettavat ja kokonaan kansallisista varoista rahoitettavat maaseudun kehittämisohjelmat muodostavat monimutkaisen kokonaisuuden. Tästä johtuen ohjelmien hallinnointiin ja tukijärjestelmiin liittyvät säännökset sisältyvät useisiin eritasoisin Euroopan yhteisön ja kansallisiin säädöksiin, jotka muodostavat laajan, vaikeasti hallittavan lainsäädäntökokonaisuuden. Vaikeudet ovat jossain määrin heijastuneet myös ohjelmien toteuttamiseen ja tukijärjestelmien toimeenpanoon.

Euroopan yhteisön maaseudun kehittämistoimenpiteiden rahoituksen ja maaseudun kehittämisohjelmien hallinnoinnin yksinkertaistaminen mahdollistaa myös kansallisten täytäntöönpanosäännösten keskittämisen yhteen maaseudun kehittämistä koskevaan lain-

säädäntökokonaisuuteen. Ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus saattaa maaseudun kehittämishjelmien laatimista ja hallinnointia koskevat perussäännökset lain tasolle. Keskeinen osa ohjelmakautteen valmistautumista on myös tukijärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen. Maaseudun kehittämisuista vastaavien viranomaisten toimivallasta ja keskeisistä tehtävistä olisi säädettävä nykyistä selkeämmin. Lainsäädäntöön olisi edelleen tarpeen tehdä eräitä perustuslain edellyttämiä muutoksia. Muutokset koskisivat muun muassa laissa säätämisen vaatimuksen täyttämistä tukijärjestelmistä säädettäessä sekä valtuussäännöksiä. Ne toteutettaisiin maaseudun kehittämistä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot

Rakennerahastoista rahoitettavista ohjelmista ja Euroopan yhteisön maaseudun kehittämishjelmista sekä niiden rahoituksesta säädetään jatkossa yhteisön tasolla erikseen. Edellä mainittujen ohjelmien osalta jäsenvaltioille säädetyt velvollisuudet sekä ohjelmien ja varojen hallinnointi poikkeavat toisistaan. Näin ollen on tarpeen laatia erillinen kansallinen maaseudun kehittämisen rahoitusta koskeva lainsäädäntö. Esityksen tarkoituksena on luoda säädösperusta maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien ohjelmatyölle, toteuttamiselle, arvioinnille ja seurannalle. Lisäksi tavoitteena on aloittaa ohjelmaperusteisten tukien osalta maaseutuelinkeinojen rahoituslain ja sen nojalla annettujen säädösten uudistaminen.

Esitykseen sisältyvät säännökset olisi voitu ottaa tukijärjestelmiä koskevien säädösten yhteyteen, mutta tätä pidettiin epätarkoituksenmukaisena sekä lainsäädännön yksinkertaistamista tavoitteiden että aikataulun kannalta. Valmistelussa pidettiin tärkeänä, että ohjelmatyötä ja yhteisön lainsäädännössä edellytettävien viranomaistehtävien hoitamista koskevista järjestelyistä säädettäisiin ensin. Esityksellä erotettaisiin ohjelman hallinnointia koskevat säännökset omaksi kokonaisuudekseen. Tukijärjestelmistä, tukien myöntämi-

seen, maksamiseen ja valvontaan liittyvistä ehdoista ja menettelyistä on tarkoitus säätää erikseen. Myös tukijärjestelmien toimeenpanosta ja tähän liittyvästä viranomaisten toimivallasta on tarkoitus säätää tukia koskevassa lainsäädännössä. Tällä pyritään vaikuttamaan ohjelmiin sisältyviä tukia koskevan lainsäädännön sisällön johdonmukaisuuteen ja rakenteen selkeyteen.

Esityksen tavoitteena on myös mahdollisimman pitkälle yhtenäistää Euroopan yhteisön osaksi rahoittamia maaseudun kehittämishjelmia, jäljempänä EU-ohjelmia, ja kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia maaseudun kehittämiseen liittyviä ohjelmia, jäljempänä kansallisia ohjelmia, koskevat säännökset. EU-ohjelmien laatimisesta, toteuttamisesta, arvioinnista ja seurannasta säädetään yhteisön lainsäädännössä. Lakiin otettaisiin tarvittavat säännökset yhteisön lainsäädännössä säädettyjen viranomaistehtävien hoitamisesta sekä eräiden muiden ohjelman toteuttamiseen ja seurantaan liittyvien tehtävien kansallisesta toteutuksesta. Muilta osin lain säännöksiä sovellettaisiin EU-ohjelmiin, jollei yhteisön lainsäädännössä toisin säädetä.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien laatimista, toteuttamista, arviointia ja seuranta koskevat säännökset. Laissa säädettäisiin ohjelmatyön eri vaiheista, joita ovat kansallisen maaseudun kehittämissuunnitelman, alueellisten ja paikallisten maaseudun kehittämissuunnitelmien sekä ohjelman laatiminen. Lakiin otettaisiin säännökset eri viranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien tehtävistä ohjelmatyötä toteutettaessa. Monipuolisen asiantuntemuksen hyödyntämiseksi sekä erilaisten kansallisten, alueellisten ja paikallisten tavoitteiden sekä toimenpiteiden yhteensovittamiseksi säädettäisiin laaja-alaisesta yhteistyöstä ohjelmien valmistelussa. Lisäksi säädettäisiin EU-ohjelmia koskevien ehdotusten ja kansallisten ohjelmien hyväksymiseksi. Lakiin ehdotetaan otettavaksi ohjelman toteuttamista koskevat säännökset. Tältä osin säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön sekä toimeenpanoviranomaisten tehtävistä

yleisellä tasolla. Varsinaisia tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyviä toimeenpanotehtäviä hoitaisivat työvoima- ja elinkeinokeskukset sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Siltä osin kuin ohjelman toteuttamiseen osallistuu muita kuin viranomaisia lakiin on kuitenkin ehdotettu otettavaksi säännökset näiden toimijoiden valinnasta ja vastuusta tehtäviä hoidettaessa. Osana ohjelman toteuttamista säädettäisiin myös ohjelmien toteutumisen seurannan järjestämisestä. Lisäksi säädettäisiin ohjelman valmistelun ja toteuttamisen kannalta tarpeellisten arviointien suorittamisesta.

Euroopan yhteisöjen lainsäädäntö edellyttää EU-ohjelmien laatimiseen ja hallinnointiin liittyvien täytäntöönpanosäännösten antamista. Lakiin ehdotetaan otettavaksi erillinen luku, jossa säädettäisiin yhteisön lainsäädännön edellyttämistä täytäntöönpanojärjestelyistä. Luvussa säädettäisiin uuden rahoitusasetuksen 6 artiklassa tarkoitetun maksajaviraston nimeämisestä, sen toimeenpanoviranomaisiin kohdistamasta ohjauksesta ja valvonnasta sekä muista yhteisön rahoitusosuuden hallinnointiin liittyvistä tehtävistä. Lisäksi ehdotetaan säädettävän ohjelman hallinnointiin liittyvistä tehtävistä kuten maa- ja metsätalousministeriön asemasta maaseutuasetuksen 75 artiklassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena sekä ohjelman seurantakomitean nimittämisestä. Lakiin otettaisiin myös säännökset maaseutuasetuksen 68 artiklassa tarkoitetun valtakunnallisen maaseudun kehittämisverkoston perustamisesta ja tehtävistä.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia valtion talousarvioon. Sen sijaan ehdotetun lain nojalla laadittavilla ohjelmilla olisi taloudellisia vaikutuksia, jotka syntyvät ohjelmien toteuttamiseen käytettävistä tukijärjestelmistä sekä ohjelmien laatimiseen, toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin sekä tiedotukseen liittyvien tehtävien hoitamisesta. Ohjelmakaudella 2007—2013 maaseuturahaston varoista ja vastaavista kansallisista varoista tullaan rahoittamaan ainakin Man-

ner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa. EU-ohjelmaan sisältyvän vuosittaisen valtion rahoitusosuuden suuruus määräytyy viime kädessä ohjelmaan sisältyville toimenpiteille saatavasta maaseuturahaston rahoituksesta sekä ohjelman kokonaisrahoituksen määrästä ja sen jakautumisesta rahoituskaudella. Myös teknisen avun osuus määritellään tarkemmin ohjelmassa. EU-ohjelman toteuttamisesta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia ei voida tässä vaiheessa arvioida, koska maaseuturahastosta ohjelmakaudelle 2007—2013 tuleva EY:n rahoitusosuus ja vastaava kansallinen rahoitusosuus on edelleen avoin. Valtioneuvoston kehyspäätöksessä 23 päivänä maaliskuuta 2006 todetaan, että vuosien 2007—2011 valtiontalouden kehyksessä maaseudun kehittämiseen osoitetuissa määrärahoissa ei ole otettu huomioon EU:n uuden rahoituskauden muutoksia.

Esityksellä on välillisiä vaikutuksia maatiilojen ja muiden maaseudulla toimivien yritysten taloudelliseen asemaan. Ehdotettu laki luo puitteet sellaisten maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien laatimiselle ja toteuttamiselle, joihin sisältyy välitöntä, rahamääräistä tukea edellä mainituille toimijoille sekä toimenpiteitä, joilla välillisesti parannetaan maaseudulla toimivien yritysten toimintaedellytyksiä ja maaseudun asukkaiden asuinympäristöä sekä edistetään uusiutuvien luonnonvarojen kestäväää käyttöä maaseudulla.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksen tavoitteena on luoda puitteet EU-ohjelmien ja kansallisten ohjelmien laatimiselle. Ehdotetussa laissa säädettäisiin myös yleisellä tasolla ohjelman toteutukseen osallistuvista tahoista sekä näiden tehtävistä. Esitys ei sisällä merkittäviä asiallisia muutoksia maaseudun kehittämisestä vastaavien viranomaisten asemaan. Esitys ei myöskään käytännössä merkitse viranomaistehtävien lisäämistä nykyiseen verrattuna.

EU-ohjelmien osalta hallintoviranomais-tehtävien hoitamisesta sekä maksajaviraston tehtäviä hoitavan tahon nimeämisestä säädettäisiin ehdotetussa laissa. Kansallisten ohjelmien osalta säädettäisiin osittain vastaavien ohjelman ja varojen hallinnointitehtävien

hoitamisesta. Maa- ja metsätalousministeriö nimeäisi maksajaviraston. Esityksen mukaan hallintoviranomainen olisi maa- ja metsätalousministeriö. Esityksessä on myös pyritty ennakoimaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle perustettavan uuden viraston toimintaa. Perustettava virasto tulisi todennäköisesti vastaamaan eräistä ohjelmien ja varojen hallintoihin liittyvistä tehtävistä, joita maa- ja metsätalousministeriö EU-ohjelmien hallintoviranomaisena ja maaseudun kehittämisen vastuuministeriönä hoitaa. Näin ollen laissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön mahdollisuudesta siirtää toimivaltaansa hallinnonalaansa kuuluvalla viranomaiselle maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Ehdotetussa laissa säädettyjä tehtäviä hoitettaessa on varmistettava laaja yhteiskunnallisten toimijoiden edustus ja näiden vaikutusmahdollisuudet. Esitykseen sisältyvät säännökset yhteistoiminnasta suunnitelmien ja ohjelmien laatimisessa sekä ohjelmien toteutumisen seurannassa. Ohjelmatyössä yhteistoiminta tapahtuisi ohjelman tai suunnitelman laatimisesta vastaavien viranomaisten sekä muiden maaseudun kehittämisen kanalta tärkeiden viranomaisten, työmarkkina- ja etujärjestöjen, yhdistysten sekä muiden vastaavien tahojen kesken. Lisäksi laissa säädettäisiin yhteistyöstä muiden ministeriöiden kanssa ohjelmaa valmisteltaessa silloin kun ohjelma koskee niiden toimialaa. Lakiin otettaisiin myös säännökset edellä mainittujen yhteistyötahojen osallistumisesta ohjelman seurantaan varten perustettaviin toimielimiin sekä ohjelman toteuttamiseen paikallisen toimintaryhmän välityksellä.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia. Ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluviin ohjelmiin tulisi kuitenkin sisällyttää maa- ja metsätalouden kestävä käyttöä edistäviä toimenpiteitä. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa maatalouden ympäristötuet, joilla edistetään lainsäädännön asettamia vaatimuksia pidemmälle menevien ympäristöystävällisten tuotantotapojen käyttöä ja maatalouden geenivarojen säilyttämistä.

4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä on välillisiä ja välittömiä vaikutuksia aluekehitykseen. Laki myös välillisesti edistää yritystoimintaa erityisesti maaseudulla. Ehdotetun lain perusteella laadittavien ohjelmien keskeisenä tavoitteena tulee olemaan maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen, maaseudulla toimivien yritysten kilpailukykyä edistäminen sekä maaseudun asuin ympäristön viihtyvyyden parantaminen. Näitä tavoitteita toteutetaan alueellisella ja paikallisella tasolla. Keskeisiä välineitä ovat osaamisen, investointien ja muiden yritystoiminnan edellytysten tukeminen maaseudulla. Toimenpiteillä edistetään asutuksen infrastruktuurin säilyttämistä syrjäisilläkin alueilla. Lisäksi viranomaisten ja muiden maaseudun kehittämiseen osallistuvien tahojen yhteistoiminta edistää paikallisesti ja alueellisesti asetettujen tavoitteiden vaikuttavuutta ohjelmaa laadittaessa sekä tavoitteiden toteuttamista ohjelman toimeenpanossa. Maaseudun asukkaiden yritystoiminnan tukemiseen tähtäävien toimenpiteiden kautta esitys tukee työllistymistä ja työpaikkojen säilyttämistä maaseudulla.

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Välillisesti maaseudun kehittämisohjelmiin sisältyvien toimenpiteiden kautta esitys edesauttaa maanviljelijöiden puolisoiden työllistymistä maatilalla tai maatilan ulkopuolella harjoitettavan yritystoiminnan kautta. EU-ohjelmaan sisältyvistä mahdollisuuksista ja rahoituksen ehdoista on maaseutuasetuksen 76 artiklan nojalla tiedotettava sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäville toimielimille ja kansalaisryhmille. Lisäksi ohjelman toteutumisen seurannan yhteydessä seurantatiedot jaotellaan mahdollisuuksien mukaan sukupuolen perusteella. Tämä mahdollistaa sukupuoleen kohdistuvien vaikutusten seurannan sekä näitä koskevien johtopäätösten tekemisen esimerkiksi ohjelman väliarvioinnin yhteydessä.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksen valmisteluun liittyen maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt

työvoima- ja elinkeinokeskuksilta, rahoituslaitoksilta sekä kunnan maaseutuelinkeinöviranomaisten edustajana Maaseudun Kehittäjät ry:ltä lausuntoa maaseutuelinkeinöjen rahoituslainsäädännön vaikutuksista. Lausuntopyynnössä pyydettiin kiinnittämään huomiota erityisesti lainsäädännön rakenteeseen, mahdollisiin tulkintaongelmiin sekä muihin lainsäädännön soveltamisesta saatuihin kokemuksiin. Esityksessä on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon lausunnoissa esiin tulleiden voimassa olevan lainsäädännön rakenteeseen liittyvien ongelmien korjaaminen. Kaiken kaikkiaan lausunnoissa esitetyt seikat tullaan ottamaan huomioon maaseutuelinkeinöjen rahoituslainsäädännön uudistamisen jatkotyössä.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, työministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, ympäristöministeriö, työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y., Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Suomen Kuntaliitto, Maaseudun Kehittäjät ry sekä Suomen Kylätoiminta ry:n toimintaryhmäjaosto. Lisäksi hallituksen esityksestä on pyydetty lausunnot maa- ja metsätalousministeriön osastoilta sekä talousyksiköltä.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota muun muassa hallituksen esityksen taloudellisten vaikutusten arvioimiseen, ohjelmien laatimisen ja toimeenpanon yhteensovittamismenetelyiden kuvaamiseen hallituksen esityksen perusteluissa sekä paikallisten toimintaryhmien valintaa ja niiden virkavastuuta koskeviin säännöksiin. Hallituksen esitystä on mahdollisuuksien mukaan muutettu lausunnoissa esitetyn perusteella. Osa lausunnoissa

esille tulleista seikoista oli sellaisia, että ne on asianmukaista huomioida ohjelmiin sisältyviä tukijärjestelmiä koskevissa säädöksissä.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys muodostaa tulevaan ohjelmakauteen valmistautumisen ja maaseutuelinkeinöjen rahoituslainsäädännön uudistamisen ensimmäisen vaiheen. Toiseen vaiheeseen liittyen eduskunnalle on tarkoitettu syysistuntokaudella 2006 antaa hallituksen esitykset laeiksi, joilla säädettäisiin ohjelmiin sisältyvistä tuista, niiden toimeenpanosta ja viranomaisten toimivallasta toimeenpanotehtäviä hoidettaessa. Näistä toinen lakiesitys koski maatalouden ympäristötukea, luonnonhaittakorvausta ja eräitä muita luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyviä toimenpiteitä ja toinen muun muassa maaseudun yritystoiminnan monipuolistamiseen ja maaseutuyritysten kilpailukyyn edistämiseen tähtäviä toimenpiteitä. Edellä mainituista tukitoimenpiteistä on perusteltua säätää erikseen, sillä niihin liittyvät tuen määräytymisen perusteet ja sovellettavat menettelyt poikkeavat toisistaan.

Hallituksen esitys liittyy valmisteilla olevaan maaseutuviraston perustamista koskevaan lainsäädäntöhankkeeseen. Maaseutuviraston tehtävistä säädetään viraston perustamista koskevassa laissa. Tehtävien tarkempi sisältö ja virastolle perustettava toimivalta seuraavat kuitenkin kutakin tehtävää koskevista yhteisön ja kansallisista säädöksistä. Hallituksen esitykseen liittyvällä lakiesityksellä on tarkoitus mahdollistaa eräiden maa- ja metsätalousministeriölle kuuluvien ohjelmien ja varojen hallinnointiin liittyvien tehtävien siirtäminen perustettavalle virastolle. Toimivalta ohjelmiin sisältyvien tukijärjestelmien toimeenpanotehtävien hoitamiseen perustettaisiin tukijärjestelmiä koskevassa lainsäädännössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Lakia on tarkoitus soveltaa maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien laatimiseen, toteuttamiseen, arviointiin ja seurantaan maa- ja metsätalousministeriön toimialalla. Maaseudun kehittämiseen liittyvänä ohjelmana pidettäisiin erityisesti sellaisten toimenpiteiden joukkoa, joiden suunnittelu ja toteuttaminen on järjestetty yhtenäisen ohjelman muotoon, ja joiden tavoitteena on maaseudun elinkeinotoiminnan kehittäminen, maatilatalouden kilpailukyvyyn parantaminen sekä asuin ympäristön ja elämänlaadun parantaminen maaseutualueilla, uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen tai maaseudun kehittäminen muulla vastaavalla tavalla. Lakia sovellettaisiin EU-ohjelmiin sekä kansallisiin ohjelmiin.

Lain soveltamisalaan kuuluvien ohjelmien kattaman toiminnan on tarkoitus olla laaja-alaista. Maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämisen sekä asuin ympäristön ja elämänlaadun parantamisen osalta ohjelma voisi sisältää toimenpiteitä kaikkien maaseudulla asuvien olosuhteiden parantamiseksi sekä maaseudulla toimivien mikroyritysten käynnistämisen ja kehittämisen tukemiseksi näiden toimialaan katsomatta. Käytännössä lain soveltamisalaa rajaa ohjelmien yhteys EY:n maaseudun kehittämiseksi asetettiin tavoitteisiin ja kansalliseen maaseudun kehittämissuunnitelmaan sisältyviin strategiaan tavoitteisiin. Lisäksi ohjelmia laadittaessa ja toteutettaessa varmistettaisiin, ettei synny päällekkäisyyttä muilla hallinnonaloilla toteutettavien toimenpiteiden kanssa.

Ehdotettua lakia on tarkoitus soveltaa ohjelmatyöhön sekä ohjelmien ja varojen hallintoihin. Ohjelmatyöllä tarkoitetaan kansallisen maaseudun kehittämissuunnitelman, alueellisten ja paikallisten maaseudun kehittämissuunnitelmien sekä ohjelman laatimista samoin kuin ohjelman muuttamista ja hyväksymistä. Ohjelmien hallinnoinnilla puolestaan tarkoitetaan kaikkien niiden ohjelman toimeenpanon suunnittelu-, ylläpito-, ohjaus-

ja raportointitehtävien sekä ohjelman arviointi-, seuranta- ja toimeenpanotehtävien hoitamista, joita ohjelman toteuttaminen tehokkaasti ja säästösten mukaisesti edellyttää. Vastaavia tehtäviä liittyy varojen hallintoihin.

Lakia ei sovellettaisi EY:n rakennerahastoista, Euroopan maatalouden tukirahastosta eikä Euroopan kalatalousrahastosta rahoitettaviin ohjelmiin, vaikka niihin sisältyisi maaseudun kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät myös aluekehityslain 14 §:ssä tarkoitettut erityisohjelmat. *Enst. Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön.* Lakia sovellettaisiin EU-ohjelmien laatimiseen ja hallintoihin, jollei yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu. Maaseutuasetuksessa säädetään ohjelmatyöstä sekä ohjelman hallintoihin liittyvistä tehtävistä. Ohjelman toteuttamiseen käytettävien varojen hallinnoinnista säädetään uudessa rahoitusasetuksessa. Lisäksi Euroopan komissio tulee antamaan ohjelmien ja varojen hallintoihin koskevat toimeenpanosäädökset. Ohjelmien ja varojen hallintoihin koskevan kansallisen lainsäädännön tehtävänä on lähinnä antaa yhteisön asetusten edellyttämien viranomaistehtävien hoitamiseksi tarvittavat säännökset. Säännösten soveltamista EU-ohjelmiin tarkastellaan jokaisen säännöksen osalta jäljempänä.

3 §. Määritelmät. Lain 3 §:ssä säädettäisiin määritelmistä. Pykälän 1 kohdan mukaan ohjelmalla tarkoitetaan EY:n ja kansallista varoista rahoitettavaa ja kokonaan kansallisista varoista rahoitettavaa maaseudun kehittämiseen liittyvää ohjelmaa. Toimeenpanoviranomaisella tarkoitetaan 2 kohdan mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksia sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisia, jotka vastaavat ohjelmien toteuttamiseen käytettävien tukijärjestelmien toimeenpanosta alueensa osalta. Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin paikallisilla toimintaryhmillä tarkoitettavan paikallisista maaseudun kehittämiseen osallistuvista tahoista koostuvaa, maantieteellisesti rajatulla alueella toimivaa yhteisöä. Maantieteellinen alue voisi olla mikä tahansa paikallisen toimintaryhmän toiminta-alueeseen määrittelemä maaseutualue, joka ei kuiten-

kaan kuulu muun paikallisen toimintaryhmän toiminta-alueeseen. Pykälän 4 kohdan mukaan maaseutuasetuksella tarkoitetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1698/2005. Rahoitusasetuksella taas tarkoitetaan 5 kohdan mukaan yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1290/2005. Pykälän 6 kohdan mukaan Euroopan yhteisön rahoitusosuudella tarkoitetaan rahoitusasetuksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston varoja. Maaseuturahasto osallistuu ohjelmakaudella 2007—2013 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoittamiseen.

2 luku. Ohjelmatyö

Ohjelmatyötä koskevassa luvussa on tarkoitus säätää kokonaan kansallisten ohjelmien ja EU-ohjelmia koskevien ehdotusten kansallisesta valmistelusta ja hyväksymisestä. Lukuun otettaisiin säännökset ohjelmien valmistelun perustaksi laadittavan kansallisen maaseudun kehittämissuunnitelman sekä alueellisten ja paikallisten maaseudun kehittämissuunnitelmien valmistelusta, ja niiden yhteensovittamisesta muiden ohjelmien kanssa. EU-ohjelmien osalta luvun säännöksillä on tarkoitus panna täytäntöön keskeiset maaseutuasetuksen ohjelmatyölle asettamat vaatimukset.

Luvussa säädettäisiin ohjelmatyön eri vaiheista vastaavista viranomaisista ja muista ohjelmatyöhän osallistuvista tahoista. Maaseutuasetuksen 5 artiklassa säädetään jäsenvaltion velvollisuudesta varmistaa, että maaseudun kehittämisohjelmien kautta myönnettävä maaseuturahaston tuki on EY:n politiikkojen, toimenpiteiden ja tavoitteiden mukaista. Erityisesti yhteensopivuus on varmistettava EY:n taloudellisen ja sosiaalisen koheesion sekä Euroopan kalatalousrahaston rahoituksen tavoitteiden kanssa. Yhteensopivuus on varmistettava kansallisessa maaseudun kehittämissuunnitelmassa sekä maaseudun kehittämisohjelmissa. Paitsi EY:n politiikkojen ja tavoitteiden tasolla jäsenvaltioiden on myös varmistettava ohjelmiin sisältyvien tu-

kitoimien yhteensopivuus muiden EY:n rahoitusvälineiden, kuten rakennerahastojen, Euroopan kalatalousrahaston ja Euroopan maatalouden tukirahaston tukitoimien kanssa. Maaseutuasetuksen 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on ohjelmatyön kaikissa vaiheissa varmistettava kumppanuuden toteutuminen. Tällä tarkoitetaan paitsi komission ja jäsenvaltion välistä yhteistyötä myös jäsenvaltion nimeämien toimivaltaisten alueellisten, paikallisten ja muiden viranomaisten sekä talouselämää ja kansalaisyhteiskuntaa edustavien tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä.

4 §. Kansallinen maaseudun kehittämissuunnitelma. Kansallisesta maaseudun kehittämissuunnitelmasta, jäljempänä kansallinen suunnitelma, ja sen asemasta EU-ohjelmien ohjelmien valmistelussa säädetään maaseutuasetuksen 11 artiklassa. Sanotun artiklan mukaan kansallinen strategiasuunnitelma toimii strategisen suunnittelun välineenä sekä viitekehyksenä maaseudun kehittämisohjelmien laatimiselle. Sen toimeenpano tapahtuu ohjelmien välityksellä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kansallisen suunnitelman laatimisen, toteuttamisen ja seurannan järjestämisestä. Kansallisen suunnitelman laatimisesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö, joka huolehtii kansalliseen suunnitelmaan sisällytettävien toimenpiteiden yhteensovittamisesta maaseutuasetuksen 9 artiklassa tarkoitettujen yhteisön maaseudun kehittämistä koskevien strategisten suuntaviivojen, jäljempänä yhteisön suuntaviivojen, sekä yhteisön muiden politiikkojen kanssa. Kansallisen suunnitelman toteuttaminen tapahtuu ohjelmien tai muiden kansallisten toimenpiteiden kautta. Kansallisen suunnitelman toteutumisen seuranta järjestetään joko ohjelmien seurannasta erillisinä komissiolle joka toinen vuosi toimitettavina yhteenvetokertomuksina tai osana ohjelmia koskevia vuosittaisia täytäntöönpanokertomuksia. Kokonaisvastuu kansallisen suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta kuuluisi maa- ja metsätalousministeriölle. Kansallinen suunnitelma laaditaan maaseutuasetuksen 12 artiklan mukaan tiiviissä yhteistyössä komission kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa komission kanssa käytäviä kahdenvälisiä neuvotteluja, joilla komissio

varmistaa kansallisen suunnitelman yhteensopivuuden yhteisön suuntaviivojen kanssa. Sanotussa artiklassa edellytetään kumppanuuden toteutumista kansallisen suunnitelman valmistelussa. Ehdotetun lain 8 §:ssä tarkoitettut toimijat osallistuisivat kansallisen suunnitelman laatimiseen. Ahvenanmaan maakunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön sovelletaan Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) säännöksiä. Lisäksi kansallisen suunnitelman valmistelussa kuultaisiin muita ministeriöitä, toimeenpanoviranomaisia sekä eri maaseudun kehittämiseen osallistuvia kansalaisryhmiä ja järjestöjä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kansallisen suunnitelman hyväksymisestä. Maaseutuasetuksen 12 artiklan mukaan kansallinen suunnitelma on toimitettava komissiolle ennen maaseudun kehittämisohjelmien toimitamista. Komissio ei kuitenkaan varsinaisesti tee päätöstä kansallisen suunnitelman hyväksymisestä. Kansallinen suunnitelma on merkittävä kansallisen maaseudun kehittämisen suunnittelun ja ohjauksen väline. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvosto hyväksyisi kansallisen suunnitelman ennen sen toimitamista komissiolle.

5 §. Paikalliset maaseudun kehittämissuunnitelmat. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta laatia ohjelman alueellisten tavoitteiden asettamiseksi, ja niitä toteuttavien toimenpiteiden valmistelemiseksi alueellisia maaseudun kehittämissuunnitelmia, jäljempänä alueellinen suunnitelma. Säännöstä sovellettaisiin EU-ohjelmien ja kansallisten ohjelmien alueellisia tavoitteita edistävien osien valmisteluun. Valtakunnallisia tavoitteita edistävät toimenpiteet valmisteltaisiin keskitysti noudattaen, mitä 7 ja 8 §:ssä säädetään.

Alueellisten suunnitelmien laatimisesta vastaisivat työvoima- ja elinkeinokeskukset. Niiden tehtävänä olisi alueellisia suunnitelmia valmisteltaessa varmistaa suunnitelmien yhteensopivuus muiden alueella toteutettavien ohjelmien ja niitä koskevien suunnitelmien kanssa. Yhteensovittamisen tarkoituksen on varmistaa, että alueella toteutettavat toimenpiteet täydentävät toisiaan.

Lain 5 §:n 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä alueellisten suunnitelmien laatimisessa noudatetta-

vasta menettelystä, niiden sisällöstä ja rakenteesta sekä yhteensovittamisesta. Valtuuslainsäädännön nojalla säädettäisiin tarkemmin työvoima- ja elinkeinokeskusten tehtävistä alueellisten suunnitelmien laatimisessa, alueellisten suunnitelmien sisällöstä ja rakenteesta sekä alueella käytävistä neuvotteluista.

6 §. Paikalliset maaseudun kehittämissuunnitelmat. Paikallisten maaseudun kehittämissuunnitelmien, jäljempänä paikallinen suunnitelma, laatimisen tarkoituksena on toteuttaa alhaalta ylöspäin suuntautuva, paikallisten tavoitteiden toteuttamiseen sitoutuva lähestymistapa ohjelmatyössä. Pykälässä säädettäisiin paikallisten suunnitelmien laatimisesta ja niiden asemasta ohjelmatyössä. Paikallisten toimintaryhmien laatimat paikalliset suunnitelmat eivät olisi itsenäisiä ohjelman osia, vaan niitä hyödynnettäisiin ohjelmatyössä paikallisten tavoitteiden asettamisessa ja niitä koskevien toimenpiteiden suunnittelemisessa.

Pykälä koskisi EU-ohjelmia ja kansallisia ohjelmia. EU-ohjelmien osalta säännöksen tarkoituksena on osaltaan kansallisesti panna täytäntöön maaseutuasetuksen 6 artiklan 3 kohdan ja 61—62 artiklan säännökset. Näistä 6 artiklan 3 kohdassa säädetään jäsenvaltion alueellisten, paikallisten ja muiden viranomaisten sekä talouselämää ja kansalaisyhteiskuntaa edustavien tahojen osallistumisesta ohjelmatyön eri vaiheisiin. Paikallisten toimintaryhmien hyväksymistä koskevassa lain 21 §:ssä edellytettäisiin, että lain 8 §:ssä tarkoitettut tahot ovat edustettuina paikallisessa toimintaryhmässä. Paikallisen edustuksen toteutumiseksi 21 §:ssä edellytettäisiin lisäksi, että paikallisissa toimintaryhmissä on toimintaryhmän alueella asuvien henkilöiden edustus. Maaseutuasetuksen 61—62 artiklassa säädetään niin sanotulla Leader-lähestymistavalla toteutettavasta ohjelmatyöstä, jonka mukaisesti ohjelman tai sen osan laatiminen ja toteuttaminen suoritetaan paikallisten suunnitelmien välityksellä paikallisten toimintaryhmien suunnitelman hyväksymisestä ei ole tarpeen säätää erikseen, vaan paikallisen suunnitelman hyväksyminen tapahtuu 21 §:ssä säädetyn paikallisen toimintaryhmän hyväksymisen yhteydessä. Paikalliset toimintaryhmät toimittavat hyväksymistään koskevan hakemuksen yhteydessä paikallisen

suunnitelmansa maa- ja metsätalousministeriölle.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä paikallisen kehittämissuunnitelman laatimisessa noudatettavasta menettelystä sekä niiden sisällöstä ja rakenteesta. Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset paikallisten toimintaryhmien tehtävistä paikallisten suunnitelmien laatimisessa sekä paikallisten suunnitelmien sisällöstä ja rakenteesta.

7 §. Ohjelma. Pykälässä säädettäisiin ohjelmia koskevien ehdotusten laatimisesta, muuttamisesta ja hyväksymisestä. Sitä sovellettaisiin EU-ohjelmiin ja kansallisiin ohjelmiin. Vastuu ohjelman valmistelusta kuuluisi maa- ja metsätalousministeriölle. EU-ohjelmien valmistelussa noudatetaan lisäksi maaseutuasetuksen ja sen nojalla annettavan toimeenpanoasetuksen yksityiskohtaisia säännöksiä ohjelman laatimisen aikataulusta, ohjelman sisällöstä, muuttamisesta ja hyväksymisestä. Maaseutuasetuksen 18 artiklan 1 kohdan mukaan maaseudun kehittämissuunnitelma on laadittava tiiviissä yhteistyössä asetuksen 6 artiklassa tarkoitettujen kumppanien kanssa. Ohjelmien valmistelu tapahtuu ministeriössä virkатыönä sekä erilaisissa työryhmissä, joissa on lain 8 §:ssä tarkoitettujen tahojen edustus.

Kansallista tai EU-ohjelmaa koskeva ehdotus laadittaisiin kansallisen suunnitelman perusteella. Tällä tarkoitetaan sitä, että ohjelmien ja ohjelmaehdotusten tulee olla kansallisen suunnitelman mukaisia. Alueellisten ja paikallisten suunnitelmien merkitys vaihtelee ohjelmasta ja ohjelmaan sisältyvästä toimenpiteestä riippuen. Esimerkiksi luonnonvarojen kestävää käyttöä koskevat maaseudun kehittämistoimenpiteet valmistellaan pitkälti maa- ja metsätalousministeriön ohjelmatyötä varten asettamissa työryhmissä, eikä alueellisten suunnitelmien merkitys ole siten keskeinen kuin esimerkiksi maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista koskeviissa toimenpiteissä. Paikallisia suunnitelmia voidaan hyödyntää kaikissa toimenpiteissä.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi myös ohjelmaehdotusten yhteensovittamisesta EY:n muiden rahoitusvälineiden ja ohjelmien kanssa. Näitä ovat erityisesti EY:n rakennerahastot, Euroopan kalatalousrahasto ja

Euroopan maatalouden tukirahasto sekä niistä rahoitetut ohjelmat. Edellä mainituissa ohjelman valmistelua varten perustetuissa työryhmissä varmistetaan yhteensovituksen ja täydentävyyden menettelytavat, jotka määritellään myös asianomaisissa kansallisissa strategia- ja ohjelma-asiakirjoissa. Tarkoituksena on varmistaa, ettei päällekkäistä rahoitusta myönnetä samanlaisiin toimenpiteisiin useista rahoituslähteistä, ja että eri ohjelmissa tuettavat toimenpiteet täydentävät toisiaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ohjelman hyväksymisestä. EU-ohjelmaa koskevan ehdotuksen hyväksyisi valtioneuvosto ennen ehdotuksen toimittamista komissiolle. Maaseutuasetuksen 18 artiklan mukaan ohjelman ehdotus toimitetaan komissiolle, joka arvioi ehdotuksen maaseutuasetuksen, yhteisön suuntaviivojen ja kansallisen suunnitelman kannalta. Ehdotus käsitellään myös maaseutuasetuksen 90 artiklassa tarkoitettussa maaseudun kehittämiskomiteassa, joka on menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä annetussa neuvoston päätöksen 1999/468/EY 4 artiklassa tarkoitettu hallintokomitea. Lopullisen päätöksen ohjelman hyväksymisestä tekee kuitenkin komissio hallintokomitean lausunnon saatuaan. Kansallisen ohjelman hyväksymisestä päättäisi valtioneuvosto maa- ja metsätalousministeriön esittelystä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ohjelman muuttamisessa noudatettavasta menettelystä ja muutosten hyväksymisestä. Säännöksen mukaan ohjelman muuttamisessa sovellettaisiin soveltuvin osin ohjelman laatimista ja hyväksymistä koskevia säännöksiä. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että ohjelman muutoksen tulee olla kansallisen suunnitelman mukainen. Muutosta valmisteltaessa olisi tarvittaessa huolehdittava yhteensovittamisesta muiden ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa. Kansallisen ohjelman muuttamisen ja EU-ohjelman muuttamista koskevan ehdotuksen hyväksyisi valtioneuvosto. EU-ohjelmaa koskevan muutosehdotuksen käsitelisi ja hyväksyisi eräin poikkeuksin maaseutuasetuksen 78 artiklan mukaan ohjelmalle nimitetty seurantakomitea ennen sen saattamista valtioneuvoston ja komission hyväksyttäväksi.

Kaikki ohjelman muutokset eivät edellytä komission hyväksymispäätöstä. Näistä tilan-

teista säädetään maaseutuasetuksen nojalla annettavassa toimeenpanoasetuksessa. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan kansallisesti säädettäväksi tilanteista, joissa ohjelman muuttaminen ei edellyttäisi valtioneuvoston hyväksyntää, vaan kansallisen ohjelman muutoksen tai EU-ohjelmaa koskevan muutosehdotuksen hyväksyisi maa- ja metsätalousministeriö. Tällaisia olisivat lähinnä ohjelmien hallinnointiin ja niiden toimeenpanossa käytettäviin tukijärjestelmiin liittyvät, merkitykseltään vähäiset hallinnolliset ja tekniset muutokset. Muutokset, joilla on vaikutusta ohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden rahoitukseen, käsittelee kuitenkin aina valtioneuvosto.

8 §. Yhteistoiminta. Pykälässä säädettäisiin ohjelmayön toteuttamisesta yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Yhteistoiminta tapahtuisi kutakin tehtävää hoitavan viranomaisen, maaseudun kehittämisen kannalta tärkeiden viranomaisten, työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjen, yhdistysten ja muiden vastaavien toimijoiden välillä. Säännöksen tarkoituksena on kansallisesti toteuttaa maaseutuasetuksen 6 artiklan vaatimukset kumppanuuden periaatteen noudattamisesta kansallista suunnitelmaa ja ohjelmia valmisteltaessa sekä taata maaseudun kehittämiseen osallistuvien tahojen monipuolisen osaamisen ja asiantuntemuksen sekä näkemysten hyödyntäminen ohjelmayössä. Yhteistoimintaa on kuvattu edellä eri ohjelmayön vaiheita koskevien säännösten yhteydessä.

Ohjelmiin sisältyy usein toimenpiteitä, jotka liittyvät muiden ministeriöiden toimialaan. Tällöin ohjelmien soveltamisalasta tai toimenpiteiden sisällöstä ja vaikutuksista neuvotellaan asianomaisten ministeriöiden kanssa. Esimerkiksi yritystukien ja maataloustuotteiden jalostuksen sekä markkinoinnin tukien osalta ohjelman soveltamisalasta ja toteuttamistavasta neuvotellaan kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Ohjelmiin sisältyvistä maatalouden ympäristötoimenpiteistä taas neuvotellaan ympäristöministeriön kanssa.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmat säännökset maaseudun kehittämisen kannalta tärkeistä viranomaisista, työmarkkina- ja elinkeinojärjestöistä, yhdistyksistä ja muista vastaavista toimijoista sekä näiden kanssa

tehtävästä yhteistyöstä ohjelmayön eri vaiheissa. Edellä mainitut tahot vaihtelevat kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla toteutettavassa ohjelmayössä. Myös yhteistyön muoto voi vaihdella ohjelmayön vaiheesta riippuen.

3 luku. Ohjelman toteuttaminen

Lukuun on tarkoitettu yleiset ohjelman toteuttamista koskevat säännökset, jotka koskisivat kansallisia ohjelmia ja EU-ohjelmia siltä osin kuin yhteisön lainsäädännössä tai lakiehdotuksen 4 luvussa ei EY:n rahoitusosuuden osalta toisin säädetä. Ohjelman toteuttamista on sellaisten ohjelman yleisten toteuttamisedellytysten luominen ja ylläpitäminen kuten ohjelman toimeenpanon järjestäminen, sen ohjaus ja valvonta, ohjelman toteuttamisen yhteensovittaminen muiden ohjelmien kanssa sekä ohjelman toteuttamisen ja vaikutusten seurannan järjestäminen. Ohjelmaan sisältyvien tukijärjestelmien toimeenpanotehtävistä luvussa säädettäisiin yleisellä tasolla. Tukijärjestelmiin liittyvistä tehtävistä ja toimivallasta on tarkoitettu erikseen tukijärjestelmiä koskevissa säädöksissä.

9 §. Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriö vastaisi ohjelman toteuttamiseen liittyvästä varojen käytön suunnittelusta, varojen jaon valmistelusta sekä niiden osoittamisesta ohjelman toimeenpanoon. Tällä tarkoitetaan ohjelmakautta koskevaa monivuotista ja vuosittaista ohjelmavarojen toimenpidekohtaisen ja alueellisen kohdentamisen suunnittelua, ohjelman toteuttamiseen varattujen varojen ja teknisen avun jaon valmistelua sekä niiden osoittamista viranomaisten käyttöön. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ministeriö vastaisi toimeenpanon suunnittelusta ja kehittämisestä. Tällä tarkoitetaan muun muassa toimeenpanossa tarvittavien lomakkeiden ja tietojärjestelmien suunnittelua ja ylläpitoa sekä tuensaajille hakuohjeiden muodossa suunnattua ohjeistusta. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan maa- ja metsätalousministeriö huolehtisi ohjelman varojen maksamisesta sekä niiden käytön riittävän valvonnan järjestämi-

sestä. Euroopan yhteisön rahoitusosuuden hallinnointiin liittyvien tehtävien hoitamiseksi säädetään maaseutuasetuksen lisäksi uudessa rahoitusasetuksessa. Näiden asetusten kansallista täytäntöönpanoa koskevat säännökset on otettu lukuun 4. Näin ollen 3 kohdan säännös koskisi ainoastaan kansallisia ohjelmia. Momentin 4 kohdan mukaan ministeriö vastaisi myös ohjelman arvioinnin, seurannan ja riittävän tiedotuksen järjestämisestä.

Pykälän 1 momentissa mainittujen tehtävien hoitamiseen liittyy ohjelman toteuttamista koskevien selvitysten ja kertomusten laatimista julkisten varojen käyttöä valvovalle taholle sekä maaseudun kehittämiseen käytettävien tukien raportointia EY:lle ja muille kansainvälisille toimijoille. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa myös näiden tehtävien hoitamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta ohjata ja valvoa toimeenpanoviranomaisia ja paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa ehdotuksessa laissa tarkoitettuja tehtäviä. Toimeenpanoviranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien ohjauksen ja valvonnan tarkoituksena on varmistaa ohjelman yhtenäinen ja tehokas toimeenpano alueilla. Ohjauksella tarkoitetaan edellä mainitun tavoitteen toteuttamiseksi välttämätöntä toiminnallista tai hallinnollista ohjausta kuten ohjeistusta ja koulutusta. Valvonnalla tarkoitetaan toiminnan ja hallinnon valvontaa, jota erityisesti yhteisön lainsäädäntö hallintoviranomaisena toimivalta taholta edellyttää. Ohjauksen ja valvonnan merkitystä EU-ohjelmien toimeenpanon kannalta selvitetään jäljempänä 14 §:n yhteydessä.

10 §. Alueellinen toimeenpano. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisellä tasolla ohjelmien toimeenpanosta työvoima- ja elinkeinokeskuksissa sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisissa. Pykälä koskisi sekä EU-ohjelmien että kansallisten ohjelmien toimeenpanoa.

Toimeenpanoviranomaiset vastaisivat alueellaan tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä siten kuin lailla erikseen säädetään. Pykälässä säädettäisiin myös ehdotetun lain 21 §:n nojalla hyväksytyjen toimintaryhmien mahdollisuudesta osallistua edellä tarkoitettujen tehtävien

hoitamiseen sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään.

Käytännössä toimeenpanoviranomaiset vastaavat alueellaan ohjelmaan perustuvien tukien hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä. Työvoima- ja elinkeinokeskukset tekevät päätökset tuen myöntämisestä ja maksamisesta sekä takaisinperinnästä. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset vastaavat tuen myöntämistä koskevien päätösten tekemisestä sekä tuen maksamista ja takaisinperintää koskevien tietojen keräilystä ja toimittamisesta edelleen maa- ja metsätalousministeriölle tai EY:n osaksi rahoittamien tukien osalta 15 §:ssä tarkoitetulle maksajavirastolle. Toimeenpanoviranomaiset säilyttävät tehtävien hoitamisessa syntyneet asiakirjat, huolehtivat myönnettyä ja maksettavaa rahoitusta sekä rahoituksen tuloksia koskevien tietojen tallentamisesta seurantarekistereihin. Maa- ja metsätalousministeriön hyväksymät paikalliset toimintaryhmät voivat osallistua ohjelman toteuttamiseen käytettävien tukijärjestelmien toimeenpanoon muun muassa antamalla lausunnon rahoitusta hakeneista hankkeista. Paikallisten toimintaryhmien tehtäviä selvitetään tarkemmin 21 §:n yhteydessä.

Säännöksellä ei perusteta toimeenpanoviranomaisille tai paikallisille toimintaryhmille tehtävien hoitamiseksi tarvittavaa toimivaltaa, vaan toimivallan perustaminen tapahtuisi niissä laeissa, joissa säädetään ohjelman toteutukseen käytettävistä tukijärjestelmistä. Maaseudun yritystoiminnan monipuolistamiseen ja maatilatalouden kilpailukykyyn sekä maaseudun asuin ympäristön parantamiseen tähtäävien kehittämistukien osalta työvoima- ja elinkeinokeskusten tehtävistä ja toimivallasta säättäminen tapahtuisi näitä maaseudun kehittämistukia koskevassa lainsäädännössä. Luonnonvarojen kestävä käyttöä edistävien tukien osalta kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisten sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten tehtävistä ja toimivallasta säädettäisiin maatalouden ympäristötukia, luonnonhaitta- korvausta ja eläinten hyvinvoinnin tukia koskevassa lainsäädännössä. Paikalliset toimintaryhmät voivat osallistua ohjelman toimeenpanoon molemmissa edellä mainituissa järjestelmissä. Myös niiden tehtävistä ja toimivallasta säädettäisiin erikseen edellä maini-

tuissa säädöksissä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimeenpanoviranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien velvollisuudesta antaa salassapitosäännösten estämättä maa- ja metsätalousministeriölle sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Ohjelman toimeenpanon yhteydessä kertyy ohjelman toimeenpanon tehokkuuden sekä ohjelman toteutumisen seurannan kannalta välttämättöntä tietoa. Maa- ja metsätalousministeriö tarvitsee ohjelman toimeenpanossa kertynyttä tietoa myös yhteisön lainsäädännössä hallintoviranomaiselle säädettyjen velvoitteiden hoitamiseksi sekä ohjelman varojen käytön ja toimeenpanon suunnittelua, kehittämistä ja valvontaa varten.

11 §. Alueellinen yhteensovittaminen. Pykälä sisältää perussäännöksen ohjelmien toimeenpanon alueellisesta yhteensovittamisesta. Ohjelmiin sisältyvien alueellisten toimenpiteiden toimeenpano on sovittava yhteen muiden alueella toteutettavien ohjelmien ja tukitoimenpiteiden kanssa. Tavoitteena on varmistaa, ettei ohjelmien puitteissa myönnetä muiden ohjelmien ja tukijärjestelmien kanssa päällekkäistä tai tavoitteiltaan ristiriitaista julkista rahoitusta, ja että eri toimenpiteet täydentävät toisiaan.

Maaseutuasetuksen säännöksistä seuraa, että EU-ohjelma ja siihen sisältyvä rahoitus on toteutettava johdonmukaisella ja muita tukitoimia täydentävällä tavalla. Maaseutuasetuksen 5 artiklassa säädetään maaseudun kehittämistoimenpiteille asetettavista vaatimuksista. Jäsenvaltioiden on 5 artiklan 2 kohdan nojalla varmistettava, että maaseuturahaston tuki on taloudellisen ja sosiaalisen koheesion tavoitteiden sekä Euroopan kalatalousrahaston tavoitteiden mukaisia. Yhteisön tavoitteiden tasolla tapahtuvan yhteensovittamisen lisäksi jäsenvaltioiden on sanotun artiklan 4 kohdan nojalla varmistettava yhteisön eri rahoituslähteistä myönnetyn tuen yhteensovittaminen. Erityisesti on varmistettava maaseuturahaston tuen sekä rakennerahastoista ja kalatalousrahastosta myönnettävän tuen yhteensopivuus ja täydentävyys. Lisäksi on varmistettava maaseuturahastosta rahoitettavien kehittämistoimenpiteiden johdonmukaisuus suhteessa Euroopan maatalouden tukirahastosta rahoitettujen toimenpiteiden kanssa.

Ohjelmien kansallinen yhteensovittaminen tapahtuu pääasiassa ohjelmatyön yhteydessä. Kuitenkin alueatasolla toimeenpannaan useita erilaisia ohjelmia ja tukijärjestelmiä, joihin saattaa sisältyä samankaltaisia rahoitusmahdollisuuksia. Ohjelmiin voi sisältyä myös toimenpiteitä, joiden toimeenpanon yhteensovittaminen on perusteltua toteuttaa kansallisella tasolla, vaikka toimeenpano tapahtuu alueellisten tai paikallisten viranomaisten toimesta.

Pykälässä säädettäisiin yleisestä velvollisuudesta sovittaa yhteen nimenomaan alueellisten toimenpiteiden toimeenpano muiden alueella toteutettavien ohjelmien ja tukitoimenpiteiden kanssa. Alueellisilla toimenpiteillä tarkoitetaan alueellisten tavoitteiden toteuttamiseksi käyttöön otettuja ja aluekohtaisesti määriteltyjä toimenpiteitä. Tällaisia toimenpiteitä ovat kuluvalle ohjelmakaudella tavoite 1-ohjelmiin ja alueellisiin maaseudun kehittämisohjelmiin sisältyvät kehittämistuet. Yhteensovittamisessa noudatettavasta menettelystä on tarkoituksenmukaista säätää tukijärjestelmiä koskevassa lainsäädännössä, sillä alueellisella yhteensovittamisella on osaltaan läheinen yhteys tukihakemusten käsittelyprosessiin. Yhteensovittamisesta vastaavat viranomaiset ja menettelyt voivat myös vaihdella tukijärjestelmästä riippuen. Yhteensovittamisessa noudatettavaan menettelyyn saattavat tulla sovellettavaksi myös muita ohjelmia ja tukijärjestelmiä kuin tämän lain mukaisia ohjelmia koskevat säädökset kuten rakennerahastolaki ja aluekehityslaki.

12 §. Ohjelman seuranta. Pykälässä säädettäisiin ohjelman seurannan järjestämisestä. Ohjelmien toteutumisen ja vaikutusten seuranta tulisi järjestää seurantatietojen avulla. Seurantatiedoilla tarkoitetaan ohjelman toteuttamiseen varatun rahoituksen sekä ohjelmalle asetettujen tavoitteiden toteutumista, ohjelman tuloksia ja muita vaikutuksia koskevia tietoja, jotka määritellään ohjelmassa. Seurantatiedot kerätään ohjelmassa rahoitettavaksi hyväksytyistä hankkeista, ja niistä saadaan tietoa ohjelman toteutumisesta ja vaikutuksista. Ne koskevat esimerkiksi hankkeiden vaikutuksia alueen yritystoimintaan, työllisyyteen sekä kohderyhmän osamisen ja muiden olosuhteiden kehittämiseen.

EU-ohjelmien osalta sovelletaan seuranta koskevia maaseutuasetuksen ja sen nojalla

annettujen toimeenpanoasetusten säännöksiä. Komission toimeenpanoasetuksessa tullaan säätämään yhteisön maaseudun kehittämisohjelmia koskevista yhteisistä seurantatiedoista. Kansallisten ohjelmien ja EU-ohjelmien seurantatietojen tallentamisesta rekisteriin säädettäisiin erikseen ohjelman toteutukseen käytettäviä tukijärjestelmiä koskevissa laeissa, sillä rekisteriin tallennettavat tiedot koskevat yksittäistä tuen saajaa, tälle myönnettyä ja maksettua rahoitusta sekä rahoituksella saatuja tuloksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta asettaa seurantaryhmä. Seurantaryhmän asettamisesta päättäisi maa- ja metsätalousministeriö, ja sen tehtävänä olisi avustaa ministeriötä ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurannassa sekä arvioinnissa pykälän 1 momentissa tarkoitettuja seurantatietoja sekä seurantaryhmän jäsenten asiantuntemusta ja kokemusta hyödyntäen. Seurantaryhmä asetettaisiin käytännössä kansallisten ohjelmien seurantaan varten. EU-ohjelmien osalta seurannasta vastaisi maaseutuasetuksen 77 artiklassa tarkoitettu seurantakomitea, jonka asettamisesta ja kokoonpanosta säädettäisiin lain 17 §:ssä. Seurantaryhmässä olisivat edustettuina asiaomaiset ministeriöt, toimeenpanoviranomaiset sekä ehdotetun lain 8 ja 22 §:ssä tarkoitettut tahot. Seurantaryhmän toimintaan tulisivat soveltamisalansa perusteella sovellettavaksi hallintolain (434/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, säännökset sekä kielilain (423/2003) 28 §:n säännökset.

Seurantaryhmälle ei kuuluisi yksityisten hankkeen toteuttajien tai tuen saajien oikeusasemaa koskevien päätösten tekemistä tai valmistelua, vaan sen tehtävänä olisi toimia neuvonantavana elimenä ja avustaa maa- ja metsätalousministeriötä sille säädettyjen seuranta-, arviointi- ja raportointitehtävien hoitamisessa. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmat säännökset seurantaryhmän tehtävistä ja kokoonpanosta. Asetuksella täsmennettäisiin seurantaryhmän käsiteltäviksi kuuluvia ohjelman seurantaan, arviointiin ja raportointiin liittyviä asioita, seurantaryhmän roolia niiden käsittelyssä sekä seurantaryhmän kokoonpanoa. Edellä mainitut seikat voivat vaihdella ohjelman si-

sällöstä ja alueellisesta soveltamisalasta riippuen.

4 luku. Euroopan yhteisön rahoitusta koskevat erityissäännökset

Lain 4 luvussa säädettäisiin yksinomaan EU-ohjelman ja Euroopan yhteisön rahoitusosuuden hallinnoinnin täytäntöönpanojärjestelyistä. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön ohjelmien toteuttamisen ja varojen käytön asianmukaisuuden varmistamiseksi tehokas hallinnointi- ja valvontajärjestelmä. Uuden rahoitusasetuksen 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on hyväksyttävä yksi tai useampia maksajavirastoja, joiden vastuusta varojen käytön hallinnoinnissa säädetään sanotussa asetuksessa. Maaseutuasetuksen 74 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on nimettävä maksajaviraston lisäksi ohjelman hallinnoinnista vastaava hallintoviranomainen. Hallintoviranomaisen tehtävistä säädetään maaseutuasetuksessa ja sen nojalla annettavissa toimeenpanoasetuksissa. Maksajaviraston ja hallintoviranomaisen tehtävien hoitaminen voidaan pääosin siirtää muulle viranomaiselle. Maksajavirastona tai hallintoviranomaisena toimivat kansalliset viranomaiset vastaavat delegoitujen tehtävien asianmukaisesta hoitamisesta. Lisäksi jäsenvaltioiden on toteuttava ohjelman tehokkaan toteutumisen ja seurannan luomiseksi eräitä muita järjestelyjä. Ehdotettu laki osaltaan toteuttaa edellä kuvattuja vaatimuksia. Ainoastaan EU-ohjelmia koskevat säännökset on kuitenkin koottu ehdotetun lain 4 lukuun.

13 §. Euroopan yhteisön rahoitus. Ohjelmakaudella 2007—2013 Euroopan yhteisön rahoitusosuus maaseudun kehittämisohjelmien toteuttamiseen rahoitetaan maaseuturahastosta. Lain 13 §:ssä säädettäisiin yhteisön rahoitusosuuden kansallisesta tulouttamisesta. Ratkaisevaa olisi yhteisön rahoitusosuutta vastaavan kansallisen rahoitusosuuden rahoituslähde. Jos kansallinen rahoitusosuus tulee valtion talousarviosta, yhteisön rahoitusosuus tuloutetaan valtion talousarvioon. Vastaavasti yhteisön rahoitusosuus tuloutetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon, jos kansallinen rahoitusosuus myönnetään rahaston varoista.

14 §. Hallintoviranomainen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalous-

ministeriön toimimisesta EU-ohjelman hallintoviranomaisena. Maaseutuasetuksen 75 artiklan mukaan hallintoviranomainen on vastuussa ohjelman tehokkaasta ja moitteetomasta hallinnosta ja täytäntöönpanosta. Erityisesti tämä merkitsee vastuuta siitä, että rahoitettavien toimien valinta, seurannan tietojärjestelmän luominen ja ylläpito, arviointien suorittaminen, seurantakomitean toiminta, ohjelmasta tiedottaminen ja raportointi sekä tuen saajien ja ohjelman täytäntöönpanosta vastaavien tahojen riittävä ohjaus järjestetään asianmukaisesti yhteisön lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Hallintoviranomaisen tehtävien hoitamisessa noudatetaan ehdotetun lain 9 ja 19—20 §:n säännöksiä. Maaseutuasetuksen 62 artiklassa säädetään hallintoviranomaisen velvollisuudesta varmistaa, että paikallisten toimintaryhmien rakenteessa noudatetaan asetuksen 11 artiklassa säädettyä kumppanuuden periaatetta ja taataan riittävät valmiudet hallinnoida julkisia varoja. Paikallisten toimintaryhmien hyväksymisen edellytyksistä, ja niiden hyväksymisestä säädetäisiin lain 21 §:n 1 momentissa.

Maaseutuasetuksen 75 artiklan 1 kohdan mukaan hallintoviranomaisen tulee varmistaa se, että ohjelman perusteella rahoitettavien toimien valinta tapahtuu ohjelmaan sovellettavien periaatteiden mukaisesti. Lisäksi hallintoviranomaisen tehtävänä on varmistaa, että toimeenpanoviranomaiset ja tuen saajat ovat tietoisia tuen myöntämisestä aiheutuvista velvollisuuksista. Ensisijaisesti näiden hallintoviranomaiselle kuuluvien velvoitteiden täyttäminen tapahtuu Suomessa tukijärjestelmiin sovellettavalla lainsäädännöllä. Lisäksi hankkeiden valintaan ja tuen myöntämiseen liittyvän toiminnan asiallisen ja menettelyllisen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi lain 9 §:ssä säädetäisiin maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta ohjata ja valvoa ohjelman toimeenpanoa toimeenpanoviranomaisissa sekä paikallisissa toimintaryhmissä. Ohjauksella tarkoitetaan yhteisön lainsäädännön mukaisten hallinnollisten järjestelmien ja menettelyiden takaamiseksi tarvittavaa ohjausta. Lisäksi 10 §:n 2 momentissa säädetäisiin edellä mainittujen toimijoiden velvollisuudesta antaa maa- ja metsätalousministeriölle sen tehtävien hoitamiseksi tarvittavat tiedot. Näin taataan ministeriön mah-

dollisuus hallintoviranomaisena varmistaa ohjelman tehokas ja moitteeton hallinto sekä toimeenpano.

Maaseutuasetuksen 75 artiklassa säädetään myös ohjelmien arviointia ja seuranta varten tarvittavan seurantajärjestelmän luomisesta ja ylläpitämisestä. Lain 9 §:n 1 momentin mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö vastasi seurannan järjestämisestä. Seurantajärjestelmänä toimivasta rekisteristä säädetäisiin erikseen ohjelman toimeenpanossa käytettäviä tukijärjestelmiä koskevassa lainsäädännössä. Näin menetellään sen vuoksi, että seurantajärjestelmän tietosisältö määräytyy tukijärjestelmien toimeenpanossa kertyvän tiedon perusteella. Maaseutuasetuksen 79 artiklan mukaan hallintoviranomaisen on yhdessä ohjelmalle asetetun seurantakomitean kanssa seurattava ohjelman täytäntöönpanon laatua. Tämän tehtävään hoitamiseen sovelletaan edellä kuvattuja lain 9 §:n ja 10 §:n 2 momentin säännöksiä. Hallintoviranomainen on myös velvollinen varmistamaan, että arvioinnit suoritetaan maaseutuasetuksen edellyttämällä tavalla. Maa- ja metsätalousministeriön vastuusta arviointien järjestämisessä ehdotetaan säädetäväksi lain 19 §:ssä.

Hallintoviranomaiselle kuuluvista tiedotus- ja julkistamisvelvoitteista säädetään maaseutuasetuksen 76 artiklassa, jonka mukaan jäsenvaltiolle kuuluvan yleisen tiedotusvelvollisuuden lisäksi hallintoviranomainen vastaa ohjelman tarjoamiin mahdollisuuksiin ja rahoitusta koskeviin sääntöihin liittyvästä tiedottamisesta. Hallintoviranomaisen on lisäksi tiedotettava yleisölle yhteisön osallistumisesta ohjelman rahoitukseen sekä ohjelman tuloksista. Näiden velvoitteiden täyttämistä säädetäisiin yleisellä tasolla lain 20 §:ssä.

Lisäksi hallintoviranomaiselle on maaseutuasetuksella annettu eräitä tehtäviä, joiden hoitamisesta ei ole tarpeen erikseen säätää. Esimerkiksi maaseutuasetuksen 75 artiklan nojalla hallintoviranomainen vastaa seurantakomitean johtamisesta ja ohjelman toimeenpanon seurantaan tarvittavien tietojen toimittamisesta seurantakomitealle. Seurantakomitean asettamisesta säädetäisiin lain 17 §:ssä. Osana toimeenpanon ja seurannan järjestämistä maa- ja metsätalousministeriö vastaa maaseutuasetuksen 82 artiklassa tarkoitetun täytäntöönpanokertomuksen ja muiden ohjelman toteuttamista koskevien selvi-

tysten laatimisesta.

Kaiken kaikkiaan maa- ja metsätalousministeriön ohjelman hallinnointiin liittyvät tehtävät olisivat pitkälti yhdenmukaiset riippumatta siitä, onko kyse EU-ohjelmasta vai kansallisesta ohjelmasta. EU-ohjelmien osalta noudatettaisiin maaseutuasetuksessa näiden tehtävien hoitamiseksi asetettuja vaatimuksia. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus lain 10 ja 19—22 §:ään, niiden nojalla annettuihin säännöksiin sekä soveltuvin osin 9 §:ään. Hallintoviranomaiselle maaseutuasetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamiseen sovellettaisiin edellä mainittuja säännöksiä 9 §:n 1 momentin 3 kohtaa lukuun ottamatta. Sanotussa kohdassa mainituista tehtävistä vastaisi EU-ohjelmalle 15 §:n nojalla nimetty maksajavirasto.

15 §. Maksajavirasto. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön toimivallasta päättää maksajaviraston nimeämisestä. Maksajavirastoksi voitaisiin nimetä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaisena. Kuluvalle ohjelmakaudella maa- ja metsätalousministeriön sekä Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen eräät osat toimivat EMOTR:n tukiosaston varojen osalta maksajavirastona. Maksajaviraston nimeämiselle ja maksajavirastolle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi asetettavista vaatimuksista tullaan säätämään tarkemmin rahoitusasetuksen nojalla annetussa komission toimeenpanoasetuksessa. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajavirastojen ja muiden elinten nimeämisen sekä maataloustukirahaston ja maaseuturahaston tilien tarkastamisen ja hyväksymisen osalta annettu ehdotus komission asetukseksi on edelleen yhteisössä käsiteltävänä. Asetukseen tullaan sisällyttämään säännökset jäsenvaltion velvollisuudesta nimetä ministeriötasolla toimivaltainen viranomaisena, jolla on oikeus hyväksyä maksajavirastona toimiva viranomaisena ja peruuttaa hyväksyntä. Toimivaltaisen viranomaisen on myös 2 artiklan nojalla valvottava jatkuvasti sen vastuulla olevia maksajavirastoja. Asetusehdotukseen sisältyvät säännökset vastaavat pitkälti voimassa olevaa maksajavirastoasetusta. Pykälän 1 momentin nojalla toimivaltaisena viranomaisena toimisi maa- ja metsätalousministeriö.

Maksajaviraston vastuulla on rahoitusasetuksen mukaan varojen maksaminen, maksamisen perusteena olevien kustannusten tukikelpoisuuden ja tuen jakamisen menettelyiden sääntöjen mukaisuuden varmistaminen, yhteisön rahoitusosuuden hakeminen, sekä tarvittaessa varoja koskevien oikaisutoimenpiteiden suorittaminen. Maksajavirasto vastaa kirjanpidon kattavuudesta ja asianmukaisuudesta sekä vaadittujen asiakirjojen säilyttämisestä ja saatavilla pitämisestä. Lisäksi maksajavirasto vastaa siitä, että yhteisön lainsäädännössä edellytetyt tarkastukset on tehty. Siltä osin kuin edellä mainittuihin tehtäviin sisältyy tuen saajia koskevien hallintopäätösten tekemistä tai muuta julkisen vallan käyttöä, maksajavirastona toimivan viranomaisen toimivallasta säädettäisiin erikseen tukijärjestelmiä koskevissa laeissa.

Maksajavirastolla on keskeinen rooli yhteisön rahoitusosuuden hakemisessa ja sitä koskevien oikaisutoimenpiteiden tekemisessä. EY:n rahoitusosuus EU-ohjelmiin suoritetaan ennakkomaksuina, välimaksuina sekä loppumaksuna. Maaseuturahaston varoista suoritettavista ennakkomaksuista säädetään uuden rahoitusasetuksen 25 artiklassa, jonka mukaan komissio suorittaa ilman erillistä hakemusta ennakkomaksun hyväksytyään jäsenvaltion sille toimittaman maaseudun kehittämissuunnitelman. Ennakkomaksun määrä on 7 prosenttia ohjelmaan myönnettävästä maaseuturahaston rahoituksesta. Uuden rahoitusasetuksen 26 artiklan 6 kohdassa säädetään niin sanottuina välimaksuina suoritettavien maaseuturahaston osuuden hakemisesta. Hakeminen tapahtuu siten, että maksajavirasto ilmoittaa komissiolle ohjelman toteuttamisessa syntyneitä, tosiasiallisesti suoritettuja maksuja vastaavat menot määräajassa menoilmoituksella. Rahoitusasetuksen 28 artiklan mukaan komissio suorittaa loppumaksun saatuaan viimeisen ohjelman täytäntöönpanoa koskevan kertomuksen, viimeisen täytäntöönpanovuoden tilinpäätöksen sekä tilien tarkastamista ja vahvistamista koskevan päätöksen.

Jos jäsenvaltio havaitsee ohjelman toteuttamisessa tapahtuneen sääntöjenvastaisuuksia kuten väärinkäytöksiä tai laiminlyöntejä, sen on asetuksen 33 artiklan 1 kohdan nojalla peruutettava maaseuturahaston osuus sääntöjenvastaisesti syntyneiden menojen osalta

kokonaan tai osittain. Maksajavirasto vastaa tämän niin sanotun jäsenvaltion suorittaman rahoitusoikaisun tekemisestä menoilmoituksen yhteydessä. Vastaavasti maksajaviraston on asetuksen 33 artiklan 2 kohdan nojalla perittävä sääntöjenvastaisesti maksettu rahoitus tuen saajalta. Rahoitusoikaisun kohteena olevat, takaisinperityt määrät ja niihin liittyvät korot voidaan uuden rahoitusasetuksen 33 artiklan 3 kohdan c alakohdassa säädetyin edellytyksin käyttää uudelleen samaan ohjelmaan.

Uuden rahoitusasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään mahdollisuudesta siirtää maksajaviraston tehtävien täytäntöönpano muulle taholle kuin maksajavirastona toimivalle viranomaiselle. Sanotussa säännöksessä mainitut tehtävät voidaan EY:n varoista rahoitettavien tukien maksamista lukuun ottamatta siirtää. Tukien maksamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä maksujen teknistä suorittamista. Tuen maksamista koskevan päätöksen tekeminen voidaan siirtää muulle viranomaiselle. Asetuksen 33 artiklan 2 kohdan nojalla maksajavirasto vastaa tuen takaisinperinnästä. Takaisinperintäpäätöksen tekeminen voidaan siirtää muulle viranomaiselle. Tuen maksamiseen ja takaisinperintään tarvittavasta toimivallasta säädetään erikseen tukijärjestelmiä koskevassa lainsäädännössä. Maksajavirastolle säädettyjen tehtävien täytäntöönpanon siirtäminen muille viranomaisille tapahtuisi kansallisesti siltä osin kuin se edellyttää viranomaisten tehtävistä säätämistä ja toimivallan perustamista tukijärjestelmiä koskevassa lainsäädännössä. Erityisesti maksajavirastolle säädettyjä tehtäviä tulevat hoitamaan toimeenpanoviranomaiset. Lisäksi tukijärjestelmiä koskevassa lainsäädännössä säädettäisiin tarvittaessa muiden viranomaisten käyttämisestä apuna erilaisia tarkastustehtäviä hoidettaessa.

Viime kädessä maksajavirastona toimiva viranomainen vastaa aina maksajavirastolle säädettyjen tehtävien hoitamisesta, vaikka näiden tehtävien suorittaminen olisi siirretty toiselle viranomaiselle. Voimassa oleva maksajavirastoasetus sekä yhteisössä käsiteltävänä oleva asetusehdotus asettavat tehtävien siirtämiselle eräitä rajoituksia. Maksajaviraston ja siirrettyjä tehtäviä hoitavan viranomaisen on laadittava kirjallinen sopimus, ja maksajaviraston on varmistettava että viranomaisella on käytössään tehtävien hoitamiseksi

tehokkaat järjestelyt. Maksajaviraston on myös tarkastettava tehtävien asianmukaista hoitamista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maksajaviraston velvollisuudesta järjestää sille säädettyjen tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellinen varojen käytön seuranta ja valvonta sekä laatia varojen käyttöä koskevia selvityksiä. Momenttiin ehdotetaan otettavaksi myös säännös maksajaviraston oikeudesta ohjata ja valvoa toimeenpanoviranomaisia niiden hoitaessa maksajavirastolle säädettyjä tehtäviä. Maksajavirastolle säädettyjen tehtävien osalta maksajavirasto vastaa ohjelman toimeenpanossa tarvittavien lomakkeiden ja tietojärjestelmien suunnittelusta ja ylläpidosta sekä muusta tehtävien hoitamiseksi tarvittavasta ohjeistuksesta ja koulutuksesta.

Pykälän 3 momentissa puolestaan säädettäisiin maksajaviraston oikeudesta saada allassapitosäännösten estämättä uudessa rahoitusasetuksessa ja toimeenpanoasetuksissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Säännösten tarkoituksena on täyttää yhteisön lainsäädännössä maksajaviraston tehtävien hoitamiseksi asetettavat vaatimukset.

16 §. Todentamisviranomainen. Todentamisviranomaisesta säädetään uuden rahoitusasetuksen 7 artiklassa ja maaseutuasetuksen 74 artiklan 2 kohdassa. Viranomaisesta käytetty nimitys vaihtelee edellä mainituissa asetuksissa. Pykälässä noudatettaisiin uuden rahoitusasetuksen sanamuotoa. Jäsenvaltio nimeää julkis- tai yksityisoikeudellisen yhteisön toimimaan todentamisviranomaisena, joka vastaa maksajaviraston tilien tarkastamisesta. Kuluvalla ohjelmakaudella EMOTR:n tukiosaston maksajaviraston tilien tarkastamisesta on vastannut todistuksen myöntävä toimielin, jonka tehtävistä ja toimivallasta säädetään täytäntöönpanolaissa. Täytäntöönpanolain 2 §:n 3 momentissa säädetään maaja metsätalousministeriön toimivallasta nimeä todistuksen myöntäväksi toimielimeksi viranomaisen tai tilintarkastusyhteisön tai tilintarkastajan. Todistuksen myöntäväksi toimielimeksi on nimetty yksityisoikeudellinen tilintarkastusyhteisö. Todistuksen myöntävän toimielimen tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta säädetään täytäntöönpanolain 5 a §:ssä. Sanotun pykälän 1 momentin mukaan todistuksen myöntävällä toimielimellä on oikeus

tehdä maksajavirastotehtäviä hoitaviin viranomaisiin sekä tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Todistuksen myöntävällä toimielimellä on myös salassapitosäännösten estämättä ollut oikeus saada muilta viranomaisilta tarkastuksessa tarvittavat tiedot. Säännöksiä sovelletaan tulevilla ohjelmakaudella uuden rahoitusasetuksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen Euroopan maatalouden tukirahaston varojen hallinnointiin.

Pykälässä säädettäisiin todistuksen myöntävää toimielintä ja sille perustettua toimivaltaa koskevien täytäntöönpanolain säännösten soveltamisesta myös maaseuturahaston maksajaviraston tilien tarkastamisesta vastaavan todentamisviranomaisen nimeämiseen sekä tarkastus- ja tiedonsaantioikeuteen. Näin meneteltäisiin sen vuoksi, että käytännössä pykälässä tarkoitettu todentamisviranomainen ja täytäntöönpanolain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu todistuksen myöntävä toimielin hoitavat samoja tehtäviä kahden edellä mainitun rahaston varojen käytön valvonnassa.

17 §. Seurantakomitea. Pykälässä ehdotetaan säädettävän maaseutuasetuksen 77 artiklassa tarkoitettujen seurantakomitean asettamisesta. Sanotun artiklan mukaan seurantakomitea on asetettava kolmen kuukauden kuluessa EU-ohjelman hyväksymisestä. Jäsenvaltio voi päättää seurantakomitean kokoonpanosta edellyttäen, että maaseutuasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetty kumppanuuden periaate toteutuu. Pykälässä säädettäisiin ehdotetun lain 8 ja 22 §:ssä tarkoitettujen tahojen edustuksesta seurantakomiteassa. Lisäksi maaseutuasetuksen 77 artiklan mukaan hallintoviranomaisen edustajan tulee toimia seurantakomitean puheenjohtajana ja komission edustajat voivat osallistua komitean työhön neuvonantajina.

Maaseutuasetuksen 78 artiklassa säädetään seurantakomitean tehtävistä. Seurantakomitealle kuuluu ohjelman tehokkaasta täytäntöönpanosta huolehtiminen. Seurantakomitea ei ole pelkästään ohjelman tuloksia ja vaikutuksia käsittelevä elin, vaan se osallistuu merkittäväällä tavalla ohjelman toteutuksen sisällölliseen ohjaamiseen ja käsittelee ohjelman toimeenpanossa esille tulleet ongelmat. Edellä mainitun artiklan mukaan seurantakomiteaa on kuultava ohjelmassa rahoitettavien hankkeiden ja muiden toimien ylei-

sistä valintaperusteista. Lisäksi seurantakomitean tulee tarkastella säännöllisin väliajoin erityisten ohjelmalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä täytäntöönpanon tuloksia ohjelmaan sisältyvien toimintalinjojen tasolla.

Maaseutuasetuksen 78 artiklassa säädetään myös niistä asioista, jotka edellyttävät seurantakomitean päätöstä. Ohjelman toteuttamista koskevat yhteisön lainsäädännön edellyttämät täytäntöönpanokertomukset on toimitettava seurantakomitean tutkittavaksi ja seurantakomitea päättää täytäntöönpanokertomusten hyväksymisestä ennen niiden toimittamista komissiolle. Myös ohjelman muuttamista koskevat ehdotukset on toimitettava seurantakomitean tutkittavaksi, ja seurantakomitea tekee päätöksen muutosehdotuksen hyväksymisestä, jos ohjelman muutos edellyttää komission hyväksyntää. Maaseutuasetuksen nojalla annettavassa komission toimeenpanoasetuksessa tullaan säätämään siitä, edellyttääkö ohjelman muuttaminen komission hyväksyntää vai toimitetaanko muutos sille ainoastaan tiedoksi. Seurantakomitea voi myös itse tehdä aloitteita ohjelman muuttamista koskeviksi ehdotuksiksi. Kansallisesti ohjelman muuttamista koskevan ehdotuksen hyväksyisi 7 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvosto tai maa- ja metsätalousministeriö ennen ehdotuksen toimittamista komissiolle.

Seurantakomitealle on edellä esitetyllä tavalla annettu EU-ohjelmien sisältöön sekä niiden toteuttamisen ja toimeenpanon seurantaan vaikuttavia tehtäviä. Maaseutuasetuksen 79 artiklan mukaan seurantakomitea vastaa yhdessä hallintoviranomaisen kanssa ohjelman toimeenpanon laadun seurannasta. Näin ollen seurantakomiteassa tapahtuva ratkaisutoiminta ohjaa tässä laissa tarkoitettujen viranomaisten toimintaa ohjelman toteuttamisessa. Lakiin ehdotetaan otettavaksi perustuslain 124 §:ssä edellytetyllä tavalla hyvän hallinnon ja oikeusturvan toteuttamiseksi tarvittavat säännökset. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seurantakomitean toiminnassa sovellettavista hallintomenettelyä, viranomaisten toimintaa ja virkavastuuta koskevista sääöksistä. Näitä olisivat hallintolaki, julkisuuslaki ja kielilaki. Momentissa säädettäisiin seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimimisesta rikosoi-

keudellisen virkavastuun alaisuudessa. Seurantakomitean tehtäviä hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovellettaisiin vahingonkorvausoikeudellista virkavastuuta koskevia vahingonkorvauslain (412/1974) säännöksiä.

Seurantakomitean toimikauden alkaminen on sidoksissa komission ohjelman hyväksymistä koskevaan päätökseen. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nimenomaisesti toimikauden päättymisestä. Tämä tapahtuisi sen jälkeen kun komissio on hyväksynyt viimeisen ohjelmaa koskevan täytäntöönpanokertomuksen. Hallintoviranomaisen on maaseutuasetuksen 82 artiklan nojalla toimitettava viimeinen täytäntöönpanokertomus komissiolle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2016, minkä jälkeen komissiolla on viisi kuukautta aikaa esittää huomautuksensa. Jos komissio ei vastaa määräajassa, kertomuksen katsotaan tulleen hyväksytyksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin seurantakomitean työjärjestyksellä määrättävistä asioista. Tällaisia olisivat seurantakomitean työn organisoinnissa tarvittavat määräykset kokouksista, päätöksentekomenettelystä ja seurantakomitean mahdollisuudesta kuulla asiantuntijoita. Maa- ja metsätalousministeriö ohjelman hallintoviranomaisena vahvistaisi seurantakomitean työjärjestyksen.

18 §. Valtakunnallinen maaseudun kehittämisverkosto. Valtakunnallisen maaseudun kehittämisverkoston, jäljempänä maaseutuverkosto, perustamisesta ja tehtävistä säädetään maaseutuasetuksen 68 artiklassa. Maaseutuverkoston tavoitteena on koota yhteen maaseudun kehittämisen parissa toimivat viranomaiset ja järjestöt. Maaseutuasetuksessa säädetään niistä verkoston toimintaan liittyvistä tehtävistä, joihin voidaan käyttää teknistä apua. Tällaisia tehtäviä ovat maaseutuverkoston toimintaa varten tarvittavat rakenteet ja sen toimintasuunnitelman toteuttaminen. Toimintasuunnitelmaan on sisällyttävä monipuolisen tiedon, osaamisen ja kokemusten välittämisen lisäksi muun muassa paikallisten toimintaryhmien kouluttaminen sekä alueiden ja valtioiden välinen yhteistyö. Jäsenvaltiot voivat määrittellä maaseutuverkoston toiminnan toteutustavat ja ne tehtävät, joiden on sisällyttävä maaseutuverkoston toimintasuunnitelmaan. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisellä tasolla niistä tehtävistä, jotka Suomessa kuuluisivat maaseutu-

verkostolle.

Suomessa maaseutuverkoston toiminta on tarkoitus keskittää pääosin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viraston yhteyteen perustettavaan toimielimeen. Maaseutuverkoston toiminta on pääasiassa maksuttomien palveluiden tuottamista hallinnolle, paikallisille toimintaryhmille ja niiden asiakkaille. Maaseutuverkoston toiminnasta vastaavalle taholle ei anneta julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Näin ollen maaseutuverkoston toiminnasta vastaavan toimielimen perustaminen ei edellyttäisi perustuslain 119 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla laintasoista säännöstä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa maaseutuverkoston toiminnasta vastaavaa tahoaa, sen toimintasuunnitelman hyväksymistä ja tehtäviä koskevat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin toimielimen muodosta, perustamisesta, toimintasuunnitelman hyväksymisen edellytyksistä ja menettelyistä sekä tarkemmista tehtävistä ja mahdollisuudesta käyttää tehtävien hoitamiseen ulkopuolisia asiantuntijoita.

5 luku. Erinäiset säännökset

19 §. Ohjelman arviointi. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta arvioida ohjelmaa vähintään kerran sen toteutusaikana. Arvioinnin tarkoituksena on tarkastella ohjelman toteutumista sille asetettuihin tavoitteisiin nähden, tuoda esille mahdolliset ohjelman toimeenpanoon liittyvät ongelmat ja tehdä suositukset ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta tarpeellisiksi muutoksiksi. Arviointi olisi ensisijaisesti maa- ja metsätalousministeriölle 9 §:ssä tai muulle sen hallinnonalan viranomaiselle 22 §:n nojalla säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarkoitettu työväline, ja sen suorittamisessa hyödynnettäisiin ehdotetun lain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuja seurantatietoja sekä ohjelman toimeenpanosta kertyneitä kokemuksia. Arviointeja voitaisiin suorittaa myös ohjelmaa valmisteltaessa ja ohjelman toteutuksen päätyttyä. Ohjelmien valmistelun, toteuttamisen ja vaikutusten seurannan kannalta tarpeellisten arviointien suorittamisesta tai teettämisestä vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Ohjelmien toteuttamisesta ja seurannasta noudatettaisiin lisäksi

maaseutuasetuksen 84—87 artiklojen arviointia koskevia säännöksiä. Kuluvalla ohjelmakaudellakin vaadittujen ennakko-, väli- ja jälkiarviointien lisäksi maaseutuasetuksen 86 artiklassa on säädetty hallintoviranomaisen ja seurantakomitean velvollisuudesta suorittaa vuosina 2007—2015 jatkuvaa arviointia ohjelman edistymisen ja sen toimeenpanon parantamiseksi sekä raportoida jatkuvan arvioinnin tuloksista.

20 §. Tiedottaminen. Ohjelman sisältämistä mahdollisuuksista ja vaikutuksista olisi tiedotettava laajasti ohjelman soveltamisalueella. Tiedottaminen tapahtuu ohjelmaa valmisteltaessa, toteutettaessa ja toteuttamisen päätyttyä. Tiedottamisessa keskeisellä sijalla olisivat ohjelman tavoitteet, siihen sisältyvien toimenpiteiden kohderyhmät ja rahoitusmahdollisuudet sekä ohjelman seurannan ja arviointien tulokset. Tässä pykälässä säädettyyn tiedottamiseen eivät kuulu varsinaiset ohjelmaan perustuvien tukien hakemista, myöntämistä ja maksamista koskevat ilmoitukset ja ohjeet, vaan näihin liittyvistä julkistamisvelvoitteista ja menettelyistä säädetään tarvittaessa tukijärjestelmiä koskevissa säädöksissä. Tiedottamisesta kansallisella tasolla vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Muutoin tiedottamisesta vastaisivat alueellaan työvoima- ja elinkeskukset sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset tai paikallinen toimintaryhmä, kukin siltä osin kuin niille on uskottu ohjelman tai sen osan valmistelu taikka toimeenpano. EU-ohjelmien osalta tiedottamisessa ja julkistamistoimissa noudatetaan lisäksi maaseutuasetuksen 76 artiklan sekä komission toimeenpanoasetuksen yksityiskohtaisia säännöksiä.

21 §. Paikalliset toimintaryhmät. Pykälässä säädettäisiin paikallisen toimintaryhmän hyväksymisestä ja paikallisten toimintaryhmien toimintaa koskevista säännöksistä. Sitä sovellettaisiin EU-ohjelmien laatimiseen ja toteuttamiseen osallistuviin, maaseutuasetuksen 62 artiklassa tarkoitettuihin paikallisiin toimintaryhmiin sekä kansallisten ohjelmien laatimiseen ja toteuttamiseen osallistuviin paikallisiin toimintaryhmiin. Paikallisen toimintaryhmän hyväksymisestä päättäisi maa- ja metsätalousministeriö.

Paikalliseksi toimintaryhmäksi voitaisiin hyväksyä rekisteröity yhdistys tai osuuskunta, joka toimittaa maa- ja metsätalousministe-

riölle tiettyä maantieteellisesti rajattua aluetta koskevan, 6 §:ssä tarkoitetun paikallisen suunnitelman, ja jolla on paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi riittävät toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset. Paikallisessa toimintaryhmässä tulisi olla edustettuina 8 §:ssä tarkoitetut kumppanit sekä paikallisen toimintaryhmän toimialueen asukkaat. Paikallisen suunnitelman ja edellä esitettyjen perusteiden pohjalta maa- ja metsätalousministeriö arvioi hakijan edellytyksiä toimia paikallisena toimintaryhmänä.

Paikallinen toimintaryhmä osallistuu ohjelman toimeenpanoon paikallisella tasolla. Tämä tarkoittaa erityisesti osallistumista ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden valintaan sekä rahoitettavien hankkeiden seurantaan ja tuen maksamiseen liittyviä tehtäviä. Kuluvalla ohjelmakaudella paikallinen toimintaryhmä osallistuu alueellisten maaseudun kehittämisohjelmien toimeenpanoon käsittelemällä tuen myöntämistä koskevat hakemukset ja antamalla työvoima- ja elinkeinokeskukselle lausunnon hankkeen rahoittamisesta. Lausunnon antamisesta päättää toimintaryhmän hallitus. Lopullisen valituskelpoisen päätöksen tekevä työvoima- ja elinkeinokeskus voi poiketa lausunnon vain erittäin painavista syistä. Tukea ei myöskään voida myöntää hankkeelle, jonka rahoittamista paikallinen toimintaryhmä ei ole puoltanut. Käytännössä syynä paikallisen toimintaryhmän lausunnon poikkeamiseen on se, että tuen myöntämiselle säädetyt edellytykset eivät täyty. Näin ollen paikallinen toimintaryhmä suorittaa tuen myöntämiseen liittyvän tarkoituksenmukaisuusharkinnan. Harkintaa ohjaavat ohjelma-asiakirjoissa asetetut hankkeiden valintakriteerit sekä paikallisissa suunnitelmissa määritellyt kehittämisen tavoitteet.

Paikallisten toimintaryhmien tehtävänä on myös neuvoa tuen hakijoita hakumenettelyyn liittyvissä teknisissä kysymyksissä sekä tiedottaa ohjelmiin sisältyvistä rahoitusmahdollisuuksista. Hakijoiden neuvontaan ja hankkeiden seurantaan liittyvien tehtävien hoitamisesta ovat vastanneet paikallisen toimintaryhmän palveluksessa olevat henkilöt. Paikallisten toimintaryhmien tehtävistä on säädetty rahoituslain 14 §:ssä sekä kansallisen maaseudun kehittämisasetuksen 98 §:ssä.

Tarkoituksena on, että paikalliset toiminta-

ryhmät osallistuisivat jatkossakin EU-ohjelmien ja kansallisten ohjelmien toimeenpanoon. Tämä ei kuitenkaan tarkoittaisi osallistumista kaikkien ohjelmiin sisältyvien toimenpiteiden toimeenpanoon, vaan osallistuminen olisi riippuvainen toimenpiteen luonteesta ja tukeen liittyvistä menettelyistä. Paikallisten toimintaryhmien osallistuminen toimeenpanoon on luontevampaa esimerkiksi maaseudun asuinympäristön parantamiseen tähtäävissä hankkeissa kuin pinta-alan tai eläinten lukumäärän perusteella määräytyvien suorien tukien yhteydessä. Toimintaryhmien tehtävistä ja toimivallasta olisi näin ollen tarkoitus säätää tukijärjestelmiä koskevissa laeissa. Toimintaryhmien rooliin hankkeiden valinnassa ei ole tarkoitus ehdottaa olennaisia muutoksia. Toimintaryhmien osallistumista hankkeiden valintaan ohjaisivat edelleen ohjelmaan otetut hankkeiden valintakriteerit ja paikallisissa suunnitelmissa asetetut tavoitteet. Paikallisten toimintaryhmien roolia hankkeiden tulosten seurannassa voidaan mahdollisesti vahvistaa. Tämäkin tapahtuisi siten, että asiasta säädettäisiin tukijärjestelmiä koskevissa laeissa. Paikallisten toimintaryhmien toimintaa ohjaisi maa- ja metsätalousministeriön suorittama hallinnollinen ohjaus sekä koulutus. Toimintaryhmät voisivat jatkossakin olla myös tuen saajia. Niiden toteuttamien hankkeiden osalta päätöksenteon valmistelu tapahtuisi kokonaisuudessaan työvoima- ja elinkeinokeskuksessa. Toimintaryhmälle säädettyjen tehtävien hoitamiseen myönnettäisiin jatkossakin tukea hallintorahan muodossa. Myös toimintaryhmän toiminnan ja hankkeiden rahoittamisesta säädettäisiin tukijärjestelmiä koskevassa laeissa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi hallintolain, kielilain, julkisuuslain ja saamen kielilain (1086/2003) soveltamisesta paikallisen toimintaryhmän toiminnassa. Säännöksen tarkoituksena on turvata perustuslain 21 §:n 2 momentissa ja 124 §:ssä edellytetyllä tavalla hyvän hallinnon takeiden toteutuminen paikallisen toimintaryhmän hoitaessa sille säädettyjä tehtäviä sekä selkiyttää edellä mainittujen säädösten soveltamistilannetta. Paikallisen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan tulevat sovellettavaksi rikoslain 40 luvun säännökset rikosoikeudellisesta virkavastuusta heidän hoitaessaan paikalliselle

toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä. Perustuslain 8 §:ssä säädettyyn rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen liittyvät rangaistuksella uhatun toiminnan täsmällistä määrittelyä ja rangaistavuuden arviointiperusteiden ennakoitavuutta koskevat vaatimukset. Näin ollen pykälän 2 momentissa viitattaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskeviin säännöksiin sekä rajattaisiin niiden soveltaminen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuviin ja sen palveluksessa oleviin henkilöihin näiden hoitaessa paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä.

Paikallisen toimintaryhmän toimintaan sen hoitaessa perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla julkista hallintotehtävää liittyy myös vahingonkorvausoikeudellinen vastuu, josta säädetään vahingonkorvauslaissa. Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan julkista hallintotehtävää hoitava yhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon, jos tehtävän suorittamiselle kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu. Paikallisen toimintaryhmän hankkeiden rahoituksesta antamista lausunnoista päättävät hallituksen jäsenet, jotka eivät ole palvelussuhteessa paikalliseen toimintaryhmään. Näiden vahingonkorvausvastuuseen tulevat sovellettaviksi vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:n 4 momentin mukaan yleiset työntekijän vahingonkorvausvastuuta koskevat säännökset näiden osallistuessa hankkeiden rahoitusta koskevaan päätöksentekoon. Paikallisen toimintaryhmän palveluksessa oleviin, paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä hoitaviin henkilöihin sovelletaan myös vahingonkorvauslain 4 luvun 1 §:n yleisiä työntekijän vastuuta koskevia säännöksiä. Edellä esitetyn perusteella pykälän 2 momentissa säädettäisiin vahingonkorvausoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten soveltamisesta paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä hoitettaessa aiheutettuun vahinkoon.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmat säännökset paikallisten toimintaryhmien hyväksymisen edellytyksistä ja ehdoista sekä hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä. Valtuuden nojalla annettaisiin tarkemmat säännökset niistä tahoista, joiden on oltava edustettuina toimintaryh-

mässä, ja miten edustuksen on toteuduttava toimintaryhmän hallituksessa sekä perusteista, joilla maa- ja metsätalousministeriö arvioi hakijan toiminnallisia ja hallinnollisia edellytyksiä. Tällaisia perusteita olisivat muun muassa se, miten paikallinen toimintaryhmä hankkii yhteistyön, ostopalvelujen tai rekrytoinnin avulla tai muutoin järjestää riittävän taloudellisen ja hallinnollisen osaamisen toimintaansa varten sekä selvitykset yhdistyksen säännöistä ja 20 §:ään liittyen tiedotussuunnitelma. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös toimintaryhmän toimintaluuetta koskevista edellytyksistä. Lisäksi säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön mahdollisuudesta asettaa paikallisen toimintaryhmän hyväksymistä koskevassa päätöksessä ehtoja, joilla taataan paikallisen toimintaryhmän hyväksymisedellytysten täyttyminen ohjelman toteutuksen ajan.

Menettelyn osalta asetuksella säädettäisiin paikallisen suunnitelman arvioimisesta sekä ministeriön ja hakijan yhteistyöstä paikallista suunnitelman saattamiseksi lopulliseen muotoonsa. Tarkoituksena on säätää, että maa- ja metsätalousministeriö hankkisi paikallisesta suunnitelmasta ulkopuolisen arvioitsijan lausunnon sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksen lausunnon varmistaakseen paikallisen suunnitelman ja alueellisen suunnitelman yhteensopivuuden. Tarkasteltuaan suunnitelmaa edellä mainittujen arviointien perusteella maa- ja metsätalousministeriö antaisi paikalliselle toimintaryhmälle mahdollisuuden määrääjässä muuttaa paikallista suunnitelmaa tekemiensä havaintojen pohjalta. Tämän jälkeen maa- ja metsätalousministeriö tekisi päätöksen paikallisen toimintaryhmän hyväksymisestä.

22 §. Tehtävien siirtäminen. Maa- ja metsätalousministeriölle säädettyjä tehtäviä olisi mahdollista siirtää maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaiselle. Siirrettäviä tehtäviä voisivat olla 9 ja 20 §:ssä tarkoitettujen ohjelman toimeenpanon, seurannan ja tiedotuksen järjestämiseen liittyvät tehtävät. Tehtäviä voitaisiin siirtää maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselle tai hallinnonalalle perustettavalla virastolle.

Maa- ja metsätalousministeriö voisi siirtää esimerkiksi toimeenpanoviranomaisten sekä paikallisten toimintaryhmien toiminnan ohjaamiseen ja valvontaan sekä seurantatietojen

tekniseen kokoamiseen, säilyttämiseen ja raportointiin liittyvät tehtävät hallinnonalan viranomaiselle. Siirrettävät tehtävät olisivat luonteeltaan yleisiä ohjelmaan ja varojen hallintointiin liittyviä tehtäviä ja niiden luonne vaihtelisi ohjelmasta riippuen. EU-ohjelmien osalta kysymys olisi hallintoviranomaiselle säädettyjen tehtävien siirtämisestä. Yhteisön lainsäädäntö määrittelee pitkälti, millaista ohjausta ja valvontaa hallintoviranomaisen on kohdistettava ohjelman toimeenpanosta vastaaviin tahoihin sekä seurantajärjestelmän toimivuudelle asetetut vaatimukset. Kansallisen ohjelman kohdalla ohjauksen ja seurannan tarpeet voivat olla suppeammat.

Viranomaisella, jolle tehtäviä siirrettäisiin, olisi pykälän 2 momentin mukaan sille siirrettyjen tehtävien osalta sama tiedonsaantioikeus kuin maa- ja metsätalousministeriöllä 10 §:n 2 momentin mukaan.

23 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin oikeudesta hakea muutosta maa- ja metsätalousministeriön päätökseen, joka koskee paikallisen toimintaryhmän hyväksymistä. Muutosta voisi hakea valittamalla hallintolainkäyttölain (586/1996) 7 §:n 1 momentin mukaisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

24 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2006. Lakia sovellettaisiin ohjelmiin, joiden toteuttaminen alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotukseen on otettu useita valtuussäännöksiä. Ne sisältyvät lakiehdotuksen 5—6, 8, 12, 18 ja 21—22 §:ään. Lakiehdotukseen ei sisälly perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräystenantovaltaa.

Valtioneuvoston asetukset

Lakiehdotuksen 5 §:n 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa tarvittaessa asetuksella tarkemmat säännökset alueellisten suunnitelmien laatimisessa noudatettavasta menettelystä, alueellisten suunnitelmien sisällöstä ja rakenteesta sekä niiden yh-

teensovittamisesta. Valtuuden nojalla säädettäisiin tarkemmin työvoima- ja elinkeinokeskusten tehtävistä alueellisten suunnitelmien laatimisessa, alueellisten suunnitelmien sisällöstä ja rakenteesta sekä erilaisten alueella laadittavien ja toteutettavien suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamisesta. Näin varmistettaisiin ohjelmityön yhtenäinen ja tehokas toteuttaminen ohjelman alueellisesti valmisteltavien osien laatimisessa.

Tavoitteiltaan vastaava valtuussäännös ehdotetaan otettavaksi 6 §:n 2 momenttiin. Asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset paikallisten suunnitelmien laatimisessa noudatettavasta menettelystä sekä niiden sisällöstä ja rakenteesta. Valtuussäännöksellä on liityntä lakiehdotuksen 21 §:n säännöksiin, sillä paikallisten toimintaryhmien hyväksymisen edellytyksenä on paikallisen suunnitelman toimittaminen. Paikallisen suunnitelman arvioinnista ja sitä koskevasta menettelystä paikallisen toimintaryhmän hyväksymisen yhteydessä säädettäisiin 21 §:n 3 momenttiin ehdotetun valtuuden nojalla.

Lakiehdotuksen 8 §:n 3 momenttiin sisältyy valtuus antaa tarkempia säännöksiä ohjelmityöhön osallistuvista tahoista ja yhteistyöstä eri tehtäviä hoidettaessa. Valtuuden nojalla säädettäisiin maaseudun kehittämisen kannalta tärkeistä viranomaisista, työmarkkina- ja elinkeinonjärjestöistä, yhdistyksistä ja muista vastaavista toimijoista sekä näiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä ohjelmityön eri vaiheissa. Edellä tarkoitettut tahot ja yhteistyön muodot voivat vaihdella myös ohjelmasta tai siihen sisältyvästä toimenpiteestä riippuen.

Lakiehdotuksen 12 §:n 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa tarkempia säännöksiä ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurantaan varten nimitettävän seurantaryhmän tehtävistä ja kokoonpanosta. Asetuksella täsmennettäisiin seurantaryhmän käsiteltäväksi kuuluvia ohjelman seurantaan, arviointiin ja raportointiin liittyviä asioita, seurantaryhmän roolia niiden käsittelyssä sekä seurantaryhmän kokoonpanoa. Edellä mainitut seikat voivat vaihdella ohjelman sisällöstä ja alueellisesta soveltamisalasta riippuen.

Lakiehdotuksen 18 §:n 2 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa maaseutuverkoston toiminnasta vastaavaa tahoja, sen toimin-

tasuunnitelman hyväksymistä ja tehtäviä koskevat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin toimielimen muodosta, perustamisesta, toimintasuunnitelman hyväksymisen edellytyksistä ja menettelyistä sekä tarkemmista tehtävistä ja mahdollisuudesta käyttää tehtävien hoitamiseen ulkopuolisia asiantuntijoita.

Lakiehdotuksen 21 §:n 3 momentin nojalla annettaisiin tarkemmat säännökset paikallisten toimintaryhmien hyväksymisen edellytyksistä ja ehdoista sekä hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä. Tarkempia säännöksiä olisi tarpeen antaa niistä tahoista, joiden on oltava edustettuina toimintaryhmässä sekä perusteista, joilla maa- ja metsätalousministeriö arvioi hakijan toiminnallisia ja hallinnollisia edellytyksiä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös toimintaryhmän toiminta-alueita koskevista edellytyksistä. Menettelyn osalta asetuksella säädettäisiin paikallisen suunnitelman arvioimisesta sekä ministeriön ja hakijan yhteistyöstä paikallisen suunnitelman saattamiseksi lopulliseen muotoonsa.

Ministeriön asetukset

Lakiin ehdotetaan otettavaksi valtuus siirtää maa- ja metsätalousministeriölle säädettyjen, ohjelman hallintoihin liittyvien tehtävien osalta toimivaltaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaiselle. Lakiehdotuksen 22 §:ään otetun valtuuden nojalla voitaisiin siirtää 9 ja 20 §:ssä säädettyjä tehtäviä. Tehtäviä voitaisiin siirtää lähinnä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselle tai hallinnonalalle perustettavalla virastolle.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2006. Lakia sovellettaisiin sellaisten ohjelmien laatimiseen, toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin, joiden toteuttaminen alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Lakiehdotuksen tarkoituksena on yhtenäis-

tää maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien laatimista, toteuttamista, arviointia ja seurantaan koskevat säännökset ja keskittää ne mahdollisimman pitkälle yhteen säädöskokonaisuuteen. Säännökset koskevat pääasiassa ohjelmien laatimisen ja hallinnon yleistä organisointia. Lakiehdotukseen otetut säännökset eivät suoranaisesti koske yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita perustuslain 80 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Lailla ei myöskään perustettaisi toimeenpanoviranomaisille ja paikallisille toimintaryhmille toimivaltaa, vaan annettaisiin yleiset hallinnolliset puitteet, jossa aikanaan perustettavaa toimivaltaa tultaisiin käyttämään.

Lakiehdotuksella ei perustettaisi kunnille tai työvoima- ja elinkeinokeskuksille uusia tehtäviä. Laissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta ohjata ja valvoa ohjelman toimeenpanoon liittyvien tehtävien hoitamista kunnissa ja työvoima- ja elinkeinokeskuksissa. Samoin säädettäisiin maksajaviraston toimivan viranomaisen suorittamasta ohjauksesta ja valvonnasta. Säännös ei käytännössä merkitsisi laajennusta toimeenpanoviranomaisten ohjaukseen. Säännösten tarkoituksena on ensisijaisesti täyttää yhteisön lainsäädännössä maksajaviraston ja hallintoviranomaisen tehtävien hoitamiseksi asetetut vaatimukset. Työvoima- ja elinkeinokeskusten ohjauksesta säädetään työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (23/1997) 2 §:ssä, jonka 2 momentin mukaan työvoima- ja elinkeinokeskus toimii maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalojen tehtäviä hoitaessaan maa- ja metsätalousministeriön ohjauksen ja valvonnan alaisena. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisten ohjauksesta säädetään kuntatehtävälaisissa. Toimeenpanoviranomaisten ohjaus tapahtuisi jatkosakin pääasiassa no rmiohjauksella.

Laissa säädettäisiin perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkista hallintotehtävää hoitavien paikallisten toimintaryhmien asemasta. Lakiehdotuksessa on pyritty huomiomaan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 16/2004 vp., PeVL 38/2004 vp. ja PeVL 42/2005 vp.) edellytetyllä tavalla oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeiden turvaamiseksi tarvittavat järjestelyt. Lakiin ehdotetaan otettavaksi perussäännökset julkista hallintotehtävää hoitavien paik-

listen toimintaryhmien hyväksymisestä sekä niiden ohjauksesta ja valvonnasta. Lisäksi lakiehdotuksen 21 §:n 2 momenttiin otettaisiin soveltamistilanteen selkiyttämiseksi viittaus hallintolakiin, julkisuuslakiin, kielilakiin ja saamen kielilakiin, jotka tulevat sovellettaviksi paikallisen toimintaryhmän hoitaessa sille säädettyjä tehtäviä. Paikallisten toimintaryhmien päätöksentekoon osallistuvien ja sen palveluksessa olevien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikoslain 40 luvun rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Lakiehdotukseen otettaisiin rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen asettamien täsmällisyyden ja ennakoitavuuden vaatimusten täyttämiseksi viittaus edellä mainittuihin säännöksiin sekä määriteltäisiin virkavastuun piiriin tuleva toiminta. Samoin säädettäisiin vahingonkorvausoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten soveltamisesta paikallisen toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon.

Vastaavalla tavalla lakiehdotuksen 17 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös EU-ohjelmalle asetetun seurantakomitean toimintaan sovellettavissa säädöksistä. Sanotun pykälän 2 momentin mukaan seurantakomitean toiminnassa sovellettaisiin edellä mainittuja hallintomenettelyä ja viranomaistoimintaa koskevia säädöksiä. Samoin säädettäisiin rikosoikeudellista ja vahingonkorvausoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten soveltamisesta seurantakomitean päätösvaltaisten jäsenten toimintaan. Näin on perusteltua menetellä sen vuoksi, että seurantakomitealle on annettu ohjelman toimeenpanon laadun seurantatehtävä ja seurantakomitean päätöksenteko vaikuttaa välillisesti yhteisön ja kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä tehtäviä hoitavien viranomaisten toimintaan.

Lakiehdotukseen on otettu säännökset toimeenpanoviranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien velvollisuudesta antaa maa- ja metsätalousministeriölle, maksajavirastolle sekä 22 §:n nojalla siirrettyjä tehtäviä hoitavalle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä kaikki niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 30/2005 vp. ja PeVL 37/2005 vp.) on katsottu, ettei edellä mainitun kaltainen säännös ole perustuslain näkökulmasta ongelmallinen, jos tietojensaantioikeutta ei tarpeetto-

masti lavenneta, ja se rajataan koskemaan ainoastaan välttämättömiä tietoja. Maa- ja metsätalousministeriön tietojensaantioikeus on lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentissa rajattu koskemaan ainoastaan ministeriölle lakiehdotuksessa säädettyjen tehtävien hoitamista varten välttämättömiä tietoja. Tämä pitää sisällään lakiehdotuksen 9 §:ssä tarkoitettuun ohjaukseen ja valvontaan sekä varojen maksamiseen ja käytön valvontaan liittyvien tehtävien kannalta välttämättömät tiedot. Tietojensaantioikeuden piiriin kuuluisivat 14 §:n perusteella myös yhteisön lainsäädännössä hallintoviranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Vastavasti on rajattu sen viranomaisen tietojensaantioikeus, jolle 22 §:n nojalla siirrettäisiin kansallisen ohjelman hallinnointiin liittyviä tehtäviä tai EU-ohjelman hallintoviranomais-

tehtäviä. Maks ajavirastotehtävien hoitaminen yhteisön lainsäädännössä edellytetyllä tavalla vaatii laajoja ohjelman toimeenpanoa ja varojen käyttöä koskevia tiedonsaantioikeuksia. Näiden tehtävien sisältö määräytyy yksityiskohtaisesti uuden rahoitusasetuksen ja sen nojalla annettavien komission asetusten säännöksistä käsin.

Lakiehdotuksen sisältöä koskevat rajaukset sekä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioon ottaen hallituksen esitykseen ei sisälly sellaisia perustuslain ja säätämisyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä ongelmia, jotka edellyttäisivät hallituksen käsityksen mukaan perustuslakivaliokunnan käsittelyä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan maa- ja metsätalousministeriön toimialalla maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämiseen, maatilatalouden kilpailukyvyyn parantamiseen, uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytön edistämiseen, maaseudun asuin ympäristön parantamiseen sekä muulla vastaavalla tavalla maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien laatimiseen, toteuttamiseen, arviointiin ja seurantaan.

Tätä lakia ei sovelleta Euroopan yhteisön rakennerahastoista, Euroopan maatalouden tukirahastosta eikä Euroopan kalatalousrahastosta rahoitettaviin ohjelmiin.

2 §

Suhde Euroopan yhteisön lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan Euroopan yhteisön osaksi rahoittamien ohjelmien laatimiseen, toteuttamiseen, arviointiin ja seurantaan, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä muuta johdu.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ohjelmalla* Euroopan yhteisön ja kansallisista varoista rahoitettavaa ja kokonaan

kansallisista varoista rahoitettavaa maaseudun kehittämiseen liittyvää ohjelmaa;

2) *toimeenpanoviranomaisella* työvoimaja elinkeinokeskuksia sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisia;

3) *paikallisella toimintaryhmällä* paikallista maaseudun kehittämiseen osallistuvista tahoista koostuvaa, rajatulla maantieteellisellä alueella toimivaa yhteisöä;

4) *maaseutuasetuksella* Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1698/2005;

5) *rahoitusasetuksella* yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1290/2005; ja

6) *Euroopan yhteisön rahoitusosuudella* rahoitusasetuksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston varoja.

2 luku

Ohjelmatyö

4 §

Kansallinen maaseudun kehittämissuunnitelma

Maaseudun kehittämiseen liittyvien kansallisten tavoitteiden asettamiseksi ja tarvittavien toimenpiteiden suunnittelemiseksi laaditaan maaseutuasetuksen 11 artiklassa tarkoitettu kansallinen maaseudun kehittämissuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa kansallisen maaseudun kehittämissuunnitelman laatimisesta, toteuttamisesta ja seurannasta sekä siihen sisältyvien tavoitteiden yhteensovittamisesta Euroopan yhteisön

maaseudun kehittämiseksi asettamien tavoitteiden sekä yhteisön muiden politiikkojen kanssa.

Kansallisen maaseudun kehittämissuunnitelman hyväksymisestä päättää valtioneuvosto ennen suunnitelman toimittamista Euroopan yhteisöjen komissiolle.

5 §

Alueelliset maaseudun kehittämissuunnitelmat

Alueellisten tavoitteiden asettamiseksi ja niitä koskevien toimenpiteiden valmisteleminen voidaan laatia alueellisia maaseudun kehittämissuunnitelmia. Työvoima- ja elinkeinokeskukset vastaavat alueellisten maaseudun kehittämissuunnitelmien laatimisesta sekä huolehtivat niiden yhteensovittamisesta muiden alueella toteutettavien ohjelmien ja kehittämistoimenpiteiden kanssa.

Tarkemmat säännökset alueellisten maaseudun kehittämissuunnitelmien laatimisessa noudatettavasta menettelystä, niiden sisällöstä ja rakenteesta sekä yhteensovittamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Paikalliset maaseudun kehittämissuunnitelmat

Paikallisten tavoitteiden asettamiseksi ja niitä koskevien toimenpiteiden valmisteleminen voidaan laatia paikallisia maaseudun kehittämissuunnitelmia. Paikallisen maaseudun kehittämissuunnitelman laatii paikallinen toimintaryhmä.

Tarkemmat säännökset paikallisten maaseudun kehittämissuunnitelmien laatimisessa noudatettavasta menettelystä, niiden sisällöstä ja rakenteesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Ohjelma

Maa- ja metsätalousministeriö laatii 4 §:ssä tarkoitetun suunnitelman perusteella ehdotuksen ohjelmaksi sekä vastaa sen yhteensovittamisesta Euroopan yhteisön rahoitusväli-

neiden ja ohjelmien kanssa.

Euroopan yhteisön varoista rahoitettavaa ohjelmaa koskevan ehdotuksen hyväksymisestä päättää valtioneuvosto ennen ehdotuksen toimittamista Euroopan yhteisöjen komissiolle. Kokonaan kansallisista varoista rahoitettavan ohjelman hyväksymisestä päättää valtioneuvosto.

Ohjelman muuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ohjelman laatimisesta ja hyväksymisestä säädetään. Merkitykseltään vähäisestä hallinnollisesta muutoksesta päättää kuitenkin maa- ja metsätalousministeriö.

8 §

Yhteistoiminta

Edellä 4—7 §:ssä tarkoitetut suunnitelmat ja ohjelmat laaditaan yhteistyössä maaseudun kehittämisen kannalta tärkeiden viranomaisten, työmarkkina- ja elinkeinoyhteisöjen, yhdistysten ja muiden vastaavien toimijoiden kanssa.

Siltä osin kuin toimenpiteet liittyvät muiden ministeriöiden toimialaan, ohjelma laaditaan yhteistyössä asianomaisten ministeriöiden kanssa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset I momentissa tarkoitetuista tahoista ja yhteistyöstä eri tehtäviä hoidettaessa.

3 luku

Ohjelman toteuttaminen

9 §

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa:

1) ohjelman varojen käytön suunnittelusta, varojen jaon valmistelusta ja varojen osoittamisesta tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitavien viranomaisten käyttöön;

2) ohjelman toimeenpanon suunnittelusta ja kehittämisestä;

3) varojen maksamisen ja varojen käytön riittävän valvonnan järjestämisestä; sekä

4) ohjelman arvioinnin, seurannan ja tiedotuksen järjestämisestä.

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo toimeenpanoviranomaisia ja paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

10 §

Alueellinen toimeenpano

Toimeenpanoviranomaiset vastaavat alueellaan tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä siten kuin erikseen lailla säädetään. Paikalliset toimintaryhmät osallistuvat edellä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään.

Toimeenpanoviranomaisten ja paikallisten toimintaryhmien on salassapitosäännösten estämättä annettava maa- ja metsätalousministeriölle tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

11 §

Alueellinen yhteensovittaminen

Ohjelmaan sisältyvien alueellisten toimenpiteiden toimeenpano on sovitettava yhteen muiden alueella toteutettavien ohjelmien ja tukitoimenpiteiden kanssa. Yhteensovittamisessa noudatettavasta menettelystä on voimassa, mitä alueella tapahtuvasta yhteensovittamisesta muualla laissa tai sen nojalla erikseen säädetään.

12 §

Ohjelman seuranta

Ohjelman toteutumista ja vaikutuksia seurataan ohjelmassa määriteltyjen seurantatietojen avulla.

Maa- ja metsätalousministeriö voi asettaa avukseen seurantaryhmän ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurantaa sekä arviointia varten. Seurantaryhmässä ovat edustettuina ohjelman valmisteluun osallistuneet ministeriöt, toimeenpanoviranomaiset sekä 8 ja 22 §:ssä tarkoitettut tahot.

Seurantaryhmän kokoonpanosta ja tehtä-

vistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Euroopan yhteisön rahoitusta koskevat erityissäännökset

13 §

Euroopan yhteisön rahoitus

Euroopan yhteisön rahoitusosuus tuloutetaan valtion talousarvioon. Jos ohjelman kansallinen rahoitusosuus myönnetään maatilatalouden kehittämisrahaston varoista, Euroopan yhteisön rahoitusosuus tuloutetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon.

14 §

Hallintoviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö toimii maa-seutuasetuksen 75 artiklassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena.

Hallintoviranomaisen tehtäviä hoidettaessa on voimassa, mitä 10 ja 19—22 §:ssä tai niiden nojalla säädetään sekä soveltuvin osin, mitä 9 §:ssä säädetään.

15 §

Maksajavirasto

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää hallinnonalansa viranomaisen toimimaan rahoitusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettuna maksajavirastona.

Maksajavirasto vastaa sille yhteisön lainsäädännössä säädettyjen tehtävien osalta varojen käytön seurannan ja valvonnan järjestämisestä sekä varojen käyttöä koskevien selvitysten laatimisesta. Virasto ohjaa ja valvoo toimeenpanoviranomaisia niiden hoitamisessa rahoitusasetuksen 6 artiklan mukaisesti maksajaviraston vastuulle kuuluvia tehtäviä.

Toimeenpanoviranomaisten on salassapitosäännösten estämättä annettava maksajavirastolle kaikki sille rahoitusasetuksessa tai sen mukaisesti säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

16 §

Todentamisviranomainen

Rahoitusasetuksen 7 artiklassa tarkoitetun todentamisviranomaisen nimeämisestä, tehtävistä ja toimivallasta on voimassa, mitä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1100/1994) todistuksen myöntävästä toimielimestä säädetään.

17 §

Seurantakomitea

Valtioneuvosto asettaa maaseutuasetuksen 77 artiklassa tarkoitetun seurantakomitean. Seurantakomiteassa tulee olla edustettuina 8 ja 22 §:ssä tarkoitetut tahot.

Seurantakomitean toiminnassa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Seurantakomitean tehtäviä hoidettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä virkavastuulla aiheutetun vahingon korvaamisesta erikseen säädetään.

Seurantakomitean toimikausi päättyy, kun Euroopan yhteisöjen komissio on hyväksynyt maaseutuasetuksen 82 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun viimeisen täytäntöönpanokertomuksen.

Seurantakomitean työjärjestyksessä määrätään seurantakomitean kokouksista, asioiden käsittelystä seurantakomiteassa sekä sen mahdollisuudesta kuulla asiantuntijoita. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa työjärjestyksen.

18 §

Valtakunnallinen maaseutuverkosto

Maaseutuasetuksen 68 artiklassa tarkoitettua valtakunnallisen maaseutuverkoston tehtävänä on kehittää ja ylläpitää maaseudun kehittämiseen osallistuvien toimijoiden yhteistyötä sekä tiedottaa ohjelmaan sisältyvistä mahdollisuuksista ja saavutetuista tuloksista.

Valtakunnallisen maaseutuverkoston toiminnasta vastaavasta tahosta sekä toimintasuunnitelman hyväksymisestä ja tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Erinäiset säännökset

19 §

Ohjelman arviointi

Ohjelma arvioidaan vähintään kerran sen toteuttamisen aikana. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa ohjelman valmistelun, toteuttamisen ja vaikutusten seurannan kannalta tarpeellisten arviointien suorittamisesta tai teettämisestä.

20 §

Tiedottaminen

Ohjelman sisältämistä mahdollisuuksista ja vaikutuksista on tiedotettava laajasti ohjelman toteuttamisalueella. Valtakunnallisesta tiedottamisesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Muutoin tiedottamisesta alueellaan vastaa se toimeenpanoviranomainen tai paikallinen toimintaryhmä, jolle ohjelman tai sen osan valmistelu ja toimeenpano kuuluu.

21 §

Paikallinen toimintaryhmä

Paikallinen toimintaryhmä voi olla rekisteröity yhdistys tai osuuskunta, joka toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle 6 §:ssä tarkoitetun suunnitelman ja jolla on paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi riittävät toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset. Paikallisen toimintaryhmän hyväksymisen edellytyksenä on lisäksi, että toimintaryhmässä ovat edustettuina 8 §:ssä tarkoitetut tahot ja paikallisen maaseudun kehittämissuunnitelman soveltamisalueella asuvat ihmiset. Maa- ja metsätalousministeriö päättää paikallisen toimintaryhmän hyväksymisestä.

Paikallisen toimintaryhmän toiminnassa

sovelletaan hallintolakia, kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja saamen kielilakia (1086/2003). Paikallisen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien ja sen palveluksessa olevien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä. Tehtäviä hoitettaessa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä virkavastuulla aiheutetun vahingon korvaamisesta erikseen säädetään.

Tarkemmat säännökset paikallisten toimintaryhmien hyväksymisen edellytyksistä ja ehdoista sekä hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

22 §

Tehtävien siirtäminen

Maa- ja metsätalousministeriö voi siirtää 9 ja 20 §:ssä säädetyissä tehtävissä toimivaltaansa hallinnonalansa viranomaiselle. Toimivallan siirtämisestä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Viranomaisella, jolle maa- ja metsätalousministeriö on siirtänyt toimivaltaansa, on sil-

le siirrettyjen tehtävien osalta oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toimeenpanoviranomaisilta ja paikallisilta toimintaryhmiltä tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

23 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen asiassa, joka koskee paikallisen toimintaryhmän hyväksymistä, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

24 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tätä lakia sovelletaan ohjelmiin, joiden toteuttaminen alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*